RAZVIJENOST VJEŠTINA STUDENATA PRVIH GODINA STUDIJA S OBZIROM NA NJIHOVE DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE

Matas, Antonija

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:756353

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

RAZVIJENOST VJEŠTINA STUDENATA PRVIH GODINA STUDIJA S OBZIROM NA NJIHOVE DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE

Mentorica:

Izv.prof.dr.sc., Ivana Bulog

Studentica:

Antonija Matas, univ.bacc.oec.

Split, rujan 2018.

Zahvaljujem se mentorici izv.prof.dr.sc. Ivani Bulog na velikom razumijevanju, savjetima, znanju i stručnoj pomoći pri izradi diplomskoga rada.

Također se zahvaljujem Danici Bakotić, izv.prof.dr.sc., na pomoći i suradnji prilikom izrade diplomskog rada. Zahvaljujem i svim studentima Ekonomskog fakulteta u Splitu koji su sudjelovali u istraživanju.

Na kraju, beskrajno zahvaljujem svojoj obitelji i Boži na strpljenju i moralnoj podršci, te povjerenju koje su mi ukazali tokom studija.

SADRŽAJ:

1. UVOD 1

1.1. Problem istraživanja 1

1.2. Predmet istraživanja 3

1.3. Istraživačke hipoteze 4

1.4. Ciljevi istraživanja 5

1.5. Metode istraživanja 6

1.6. Doprinos istraživanja 6

1.7. Struktura diplomskog rada 7

2. VJEŠTINE 8

2.1. Pojam i definicija vještina 8

2.2. Akademske vještine 9

2.2.1. Pažnja i slušanje 10

2.2.2. Pamćenje 11

2.2.3. Motivacija 13

2.2.4. Vođenje bilješki 14

2.2.5. Organizacija 16

2.2.6. Timski rad, grupno i kooperativno učenje 17

2.2.7. Čitanje i razumijevanje pročitanog 18

2.2.8. Ispitni kompleks 19

2.2.9. Upravljanje vremenom 20

2.3. Životne vještine 21

2.3.1. Usvajanje vještina asertivnost 21

2.3.2. Samoprezentacijske vještine 22

2.3.3. Komunikacijske vještine 22
2.2.4. Vještine adekvatnog suočavanja sa stresom 23
2.2.5. Vještine odgovornog donošenja odluka 25
2.4. Menadžerske vještine 26
2.4.1. Osnovne menadžerske vještine 27
2.4.1.1. Konceptualne vještine 28
2.4.1.2. Vještine rada s ljudima 28
2.4.1.3. Tehničke vještine 29
2.4.1.4. Vještine oblikovanja 29
2.4.2. Posebne menadžerske vještine 30
2.4.2.1. Vještine planiranja 30
2.4.2.2. Vještine organiziranja 31
2.4.2.3. Vještine upravljanja ljudskim potencijalima 31
2.4.2.4. Vještine vođenja 32
2.4.2.5. Vještine kontroliranja 33

3. DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE 34
3.1. Spol 34
3.2. Dob 35
3.3. Radno iskustvo 36
3.4. Vrsta studija 36

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O RAZVIJENOSTI VJEŠTINA STUDENATA PRVIH GODINA STUDIJA S OBZIROM NA NJIHOVE DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE 38
4.1. Metodologija istraživanja 38
4.2. Rezultati istraživanja 39

4.2.1. Karakteristike uzorka i deskriptivna statistika 39
4.2.2. Rezultati istraživanja razvijenosti vještina kod studenata prvih godina studija 47
4.2.2.1. Rezultati istraživanja razvijenosti akademskih vještina kod studenata prvih godina studija 47
4.2.2.2. Rezultati istraživanja razvijenosti životnih vještina kod studenata prvih godina studija 52
4.2.2.3. Rezultati istraživanja razvijenosti menadžerskih vještina kod studenata prvih godina studija 55
4.2.3. Testiranje hipoteza 59

5. ZAKLJUČAK 75

SAŽETAK 77

SUMMARY 77

LITERATURA 78

POPIS TABLICA 82

POPIS SLIKA 84

POPIS GRAFIKONA 84

ANKETNI UPITNIK 85

1. UVOD

U uvodnom dijelu rada utvrdit će se problem, predmet, ciljevi, metode te doprinos istraživanja. Opisat će se metode korištene pri istraživanju, hipoteze te sadržaj rada.

1.1. Problem istraživanja

Razvojem društva znanja obrazovanje postaje temelj društva i gospodarstva u cjelini. Studiranje omogućava razvoj znanja i vještina kod pojedinca, profesionalno usavršavanje i stjecanje kompetencija potrebnih za tržište rada. Tokom studiranja studenti se susreću s brojnim, osobnim i profesionalnim izazovima koji pretpostavljaju sve veći broj vještina potrebnih za njihovo savladavanje.[1] Općenito, vještina označava naučen ili stečen dio ponašanja, odnosno sposobnost pojedinca za brzo i točno izvođenje niza sustavno organiziranih operacija ili sklopova operacija za lakše i uspješnije obavljanje nekog zadatka.[2] Čovjek rođenjem ima već razvijene pojedine vještine koje starenjem i obrazovanjem razvija, ali i usvaja nove. U literaturi ne postoji univerzalna definicija razvoja, ali ga možemo opisati kao dugotrajan i neograničen proces čiji se smjer i ciljevi još ne mogu odrediti. Razvoj je široki pojam, odnosno proces koji se može odnositi na mnogo sfera u životu. Razvoj je dobar na mnoge načine; to se može odnositi na našu dobrobit, znanje, dijelove strojeva, hranu, okolinu i druge.[3] Razvoj se ne događa preko noći, za razvoj je potrebno mnogo truda i vremena.

Razvoj vještina obuhvaća usvajanje širokog spektra znanja, navika i sposobnosti značajnih za zadovoljstvo i postignuća pojedinaca na brojnim područjima.[4] Vještine koje studenti imaju možemo teorijski rangirati u tri skupine: životne, akademske te menadžerske vještine. Životne vještine pojedinac stječe rođenjem i usavršava življenjem te pod njima podrazumijevamo samoprezentacijske i komunikacijske vještine, vještine odgovornog odlučivanja te vještine

[1]http://www.unizg.hr/studiji-i-studiranje/podrska-studentima/centar-za-savjetovanje-i-podrsku-studentima/razvoj-akademskih-i-zivotnih-vjestina/, [27.02.2018]
[2]Hrvatska opća enciklopedija, svezak 11, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2009, str. 444.
[3]http://www.paggu.com/getting-into-roots/what-is-the-definition-of-development/, [05.03.2018]
[4]http://www.unizg.hr/studiji-i-studiranje/podrska-studentima/centar-za-savjetovanje-i-podrsku-studentima/razvoj-akademskih-i-zivotnih-vjestina/, [27.02.2018]

suočavanja sa stresom i brojne druge. Akademske vještine pojedinac stječe obrazovanjem te pod njima podrazumijevamo sposobnost slušanja, pamćenja, motivaciju, vođenje bilježaka, organizaciju, timski rad i kooperativno učenje, razumijevanje pročitanog, ispitni kompleks i upravljanje vremenom. Menadžerske vještine možemo definirati kao skup specifičnih sposobnosti koje rezultiraju iz znanja, informacija, prakse i dara.[5] Iako neki teoretičari menadžmenta predlažu široke liste tih vještina, sve se one ipak mogu sažeti u dvije osnovne skupine:

1. osnovne menadžerske vještine,

2. posebne menadžerske vještine.[6]

U radu ćemo se koristiti ovom klasifikacijom zbog toga što obuhvaća široki spektar vještina koje se mogu istražiti kod studenata kako bi se procijenila njihova razvijenost i potreba daljnjeg razvoja.

Ljudi se uvelike razlikuju. Naime, ne postoje dva ista čovjeka. Ljudi izgledaju drugačije, ponašaju se drugačije, žive na različite načine, u različitim uvjetima, sa različitim religijskim, kulturološkim uvjerenjima... Na studentske vještine utječu mnogi faktori. Demografski faktori su oni prema kojima ćemo diferencirati razvijenost vještina kod studenata. Demografija (grč. demos narod; graphen opisivati) je znanost o stanovništvu koja obuhvaća i proučava pojedinca, obitelj, naselja i to s onih aspekata koji su značajni za sagledavanje demografskog razvitka.[7] Pod demografskim obilježjima podrazumijevamo spol, dob, rasu, religiju, bračni status, visinu dohotka, obrazovanje, radni staž i dr. Istraživanjem će se analizirati veza između razvijenosti vještina sa sljedećim demografskim faktorima: spol, dob, vrsta studija i radno iskustvo. Spol označava skup biokemijskih, genetičkih, anatomskih, fizioloških obilježja po kojima se ljudi dijele na muške i ženske.[8] Dob predstavlja starost osobe izražene u godinama. Vrsta studija se odnosi na podjelu studijskih programa na sveučilišni i stručni. Sveučilišni studiji provode se na sveučilištu i osposobljavaju studente za poslove u znanosti i visokom obrazovanju, poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito.[9] Stručni studiji provode se na veleučilištu, u iznimnim slučajevima na sveučilištu i pružaju određene vještine i znanje za obavljanje stručnih

[5]Buble, M. (2010): Menadžerske vještine, Sinergija, Zagreb, str. 3.
[6]Ibid.
[7]Breznik, D. (1977): Demografija: analiza, metodi i modeli, Centar za demografska istraživanja, Beograd, str. 7. - 8.
[8]http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=57482, [26.02.2018.]
[9]https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/visoko-obrazovanje/sveucilisni-i-ili-strucni-studij/229, [15.07.2018]

zanimanja.[10] Radno iskustvo kod studenata je iskustvo u radu preko studentskog servisa, stalnog zaposlenja (izvanredni studenti) te volontiranja.

Dosadašnja istraživanja usredotočena su na razvijenost vještina kod zaposlenika, ispitivanja socijalnih vještina učenika te ispitivanja menadžerskih vještina na razini poduzeća. Prilikom analize istraživanja ovog područja uočeno je da ne postoji istraživanje koje je analiziralo vještine studenata prvih godina studija promatrane s demografskog aspekta. Nakon iscrpnog pregleda literature koja se bavi vještinama važno je uočiti da nedostaje literature koja se bavi analizom studentskih vještina. Stoga će se ovim istraživanjem utvrditi razvijenost akademskih, životnih i menadžerskih vještina kod studenata prvih godina studija prema određenim demografskim karakteristikama. Ovo istraživanje bi trebalo dati uvid studentima i obrazovnim institucijama koje vještine posjeduju, u kojem stupnju su iste razvijene te koje treba dodatno unaprijediti.

1.2. Predmet istraživanja

Iz prethodno postavljenog problema istraživanja razvidno je da je predmet ovog istraživanja fokusiran na razvijenost vještina kod studenata prvih godina studija s obzirom na demografske karakteristike. Istraživanje bi trebalo dati odgovor na pitanje kako i na koji način studenti koriste svoje vještine u svakodnevnom životu, kako obavljaju svoje tekuće poslove te kako reagiraju na novonastale probleme čija rješenja zahtijevaju znanja i vještine. Nedostatak određenih vještina kod studenata može dovesti do problema u socijalizaciji, posebno kada je riječ o zapošljavanju ili samozapošljavanju. Stoga je vrlo važno neprekidno stjecati nove vještine. U teorijskom dijelu rada definirati će se i objasniti pojam vještina i pojedine kategorije vještina. Objasnit će se i demografska obilježja spol, dob, vrsta studija i radno iskustvo pomoću kojih ćemo promatrati razvijenost studentskih vještina.

U empirijskom dijelu rada istražit će razvijenost studentskih vještina s obzirom na demografske karakteristike. Istraživanje će se provesti korištenjem anketnog upitnika. Anketni upitnik provest će se među studentima prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Uzorak će činiti studenti sveučilišnog preddiplomskog i stručnog studijskog programa. Demografske karakteristike koje će se koristiti u istraživanju su spol, dob, vrsta studija te radno iskustvo.

[10]Ibid.

Provjerit će se veza između razvijenosti studentskih vještina i demografskih karakteristika te će se na temelju toga formirati zaključci.

1.3. Istraživačke hipoteze

Na temelju postavljenog problema i predmeta istraživanja, posljedično se postavljaju istraživačke hipoteze.

U radu se testiraju glavne hipoteze H1 i H2, kao i njihove pomoćne hipoteze.

Hipoteza 1. Postoji razlika između studenata prvih godina studija u pogledu razvijenosti pojedinih kategorija vještina.

Sposobnost usvajanja novih i oplemenjivanja već usvojenih vještina se razlikuje od studenta do studenta. Prihvaćanjem H1 hipoteze dokazala bi se postojanost razlike između razvijenosti akademskih, životnih i menadžerskih vještina studenata prvih godina sveučilišnog preddiplomskog i stručnog studija.

Hipoteza 2. Postoji razlika u razvijenosti vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija.

Cilj ove hipoteze je provjeriti postoji li razlika između demografskih karakteristika (spol, dob, vrsta studija i radnog iskustvo) s akademskim, životnim i menadžerskim vještinama kod studenata prvih godina studija. Prihvaćanjem H2 hipoteze dokazalo bi se da postoji razlika u razvijenosti vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija.

Prema navedenoj hipotezi, definirane su i pomoćne hipoteze kojima se detaljno precizira smjer istraživanja.

Hipoteza 2a. Postoji razlika u razvijenosti akademskih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija.

Ovom hipotezom će se ispitati postoji li razlika u razvijenosti akademskih vještina, odnosno pažnje i slušanja, pamćenja, motivacije, vođenja bilješki, organizacije, timskog rada, čitanja i

razumijevanja pročitanog, upravljanja vremenom i kritičkog mišljenja s obzirom na demografska obilježja kod studenata prvih godina studija Ekonomskog fakulteta u Splitu.

Hipoteza 2b. Postoji razlika u razvijenosti životnih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija.

Ovom hipotezom se istražuje postoji li razlika u razvijenosti životnih vještina (komunikacijskih i samoprezentacijskih vještina, vještina adekvatnog suočavanja sa stresom te vještina donošenja odluka) i demografskih karakteristika studenata prvih godina studija Ekonomskog fakulteta u Splitu.

Hipoteza 2c. Postoji razlika u razvijenosti menadžerskih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija

Ovom hipotezom će se ispitati postoji li razlika u razvijenosti menadžerskih vještina koje smo klasificirali kao opće i posebne s obzirom na demografske karakteristike među studentima prvih godina studija.

1.4. Ciljevi istraživanja

Prema prethodno definiranom problemu i predmetu istraživanja postavljeni su ciljevi istraživanja, koji se mogu svrstati u dva osnovna cilja:

- Teorijski cilj istraživanja je pobliže objasniti pojam vještina (akademskih, životnih, menadžerskih) te demografskih obilježja kao što su spol, dob, vrsta studija i radno iskustvo te na koji način bi one mogle utjecati jedna na drugu.
- Empirijski cilj istraživanja je prikazati podatke dobivene ispitivanjem vještina i demografskih karakteristika studenata prve godine Ekonomskog fakulteta u Splitu te ankete te obrazložiti hipoteze koje su vidljive iz tih rezultata. Prvotno postavljene hipoteze ćemo potkrijepiti dokazima iz dobivenih rezultata ankete.

1.5. Metode istraživanja

U radu će se koristiti metode istraživanja koje se mogu podijeliti na teorijske i empirijske.

Pri izradi teorijskog dijela rada koristit će se:[11]

- Metoda analize - raščlanjivanje složenih pojmova na jednostavnije te proučavanje tih dijelova i stavljanje u odnos s cjelinom.
- Metoda sinteze - objašnjavanje stvarnosti putem spajanja jednostavnijih pojmova u složenije te stvaranje jedinstvene, povezane cjeline.
- Metoda deskripcije - jednostavno opisivanje ili crtanje uočenih pojava ili pojmova u okolini.
- Metoda kompilacije - metoda preuzimanja tuđih rezultata znanstveno - istraživačkog rada, tj. tuđih opažanja i spoznaja.
- Induktivna metoda – metoda zaključivanja od pojedinačnog prema općem. Koristit će se za zaključivanje na temelju pročitane literature.
- Deduktivna metoda - metoda kojom se od općeprihvaćenih stavova izvode posebni, pojedinačni zaključci. Poput induktivne metode, koristit će se za zaključivanje prilikom donošenja zaključaka nakon iščitavanja literature.

Stvaranje empirijskog dijela ovog rada zahtjeva prikupljanje i statističku obradu informacija. Anketna metoda će služiti za prikupljanje podataka putem anketnog upitnika od studenata prve godine Ekonomskog fakulteta u Splitu. Statističkom obradom prikupljenih podataka dati će se odgovor na pitanje postoji li empirijski dokaziva veza između demografskih karakteristika i razvijenosti vještina kod studenata. Induktivnom i deduktivnom metodom donositi će se zaključci na temelju analize prikupljenih podataka.

1.6. Doprinos istraživanja

Istraživanjem literature utvrđen je nedostatak materije koja se bavi studentskim vještinama. Rad može poslužiti kao literatura za one koji na neki način doprinose razvoju vještina kod studenata

[11]Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, IQ Plus d.o.o., str. 323. - 339.

bilo da su to roditelji, sami studenti, profesori, učitelji i dr. Doprinos ovog rada, osim teorijskog razmatranja i povezivanja ključnih pojmova, bit će i u analizi i obradi prikupljanih podataka. Kroz takvu analizu utvrdit će se u kojoj su mjeri razvijene vještine kod studenata prvih godina studija Ekonomskog fakulteta u Splitu s obzirom na njihova demografska obilježja. Osim toga, na temelju provedenog istraživanja moguće je otvoriti i nova pitanja koja zahtijevaju daljnja istraživanja.

1.7. Struktura diplomskog rada

Rad se sastoji od četiri ključne cjeline, a to su: uvodni dio, teorijski dio, empirijski dio te zaključak.

U uvodnom dijelu definirat će se predmet, ciljevi i problem istraživanja. Nakon toga će se postaviti hipoteze, prikazati metode kojima će se provoditi istraživanje i definirati koliki je doprinos ovog istraživanja postojećoj literaturi.

U teorijskom dijelu će se pojasniti definicija vještina, te klasificirati vrste studentskih vještina. Pojašnjava se pojam razvoja vještina te njena uloga prilikom zapošljavanja, studiranja i života općenito. U ovom dijelu rada opisana su demografska obilježja pomoću kojih će se promatrati vještine studenata.

U trećem poglavlju rada je provedeno empirijsko istraživanje gdje su izneseni statistički podaci rezultata ispitivanja studenata prvih godina stručnog i preddiplomskog studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu te je na kraju iznesen osvrt na svaki dobiveni rezultat.

Na kraju rada slijedi zaključak u kojem će se iznijeti zaključci provedenog istraživanja te ključna saznanja teorijskog dijela rada. Prikazat će se korišteni popis literature, slika, grafikona i tablica.

2. VJEŠTINE

U ovom poglavlju će se opisati vještine studenata koje su potrebne za savladavanje studija, zapošljavanje i život općenito. U nastavku će se objasniti pojedine vrste vještina, odnosno akademske, životne i menadžerske vještine te će se obrazložit važnost pojedinih vještina odnosno uloga njihovog razvoja.

2.1. Pojam i definicija vještina

Svaki student treba imati, odnosno usavršavati svoja znanja i vještine kako bi uspješno obavljao „životne zadatke". Studiranjem se nastoji pripremiti studente za tržište rada, odnosno usavršiti svoja znanja i vještine kako bi bili uspješniji u svakodnevnom životu.

Vještina je vježbom stečena sposobnost koju karakterizira naučen niz sustavnih organiziranih operacija ili sklopova operacija koje pojedinac može dovoljno dobro i brzo izvesti s ciljem da ostvari neki zadatak.[12] Vještina se može definirati:[13]

- kao talent, dar ili sposobnost čovjeka da odabere i upotrebljava sredstva i metode za ostvarenje određenih ciljeva,
- kao radnja za postizanje određenih ciljeva,
- kao skup pravila za čovjekovu djelatnost, razvijenu poradi ostvarivanja određenih ciljeva. U svakom se slučaju vještina najčešće stječe vježbom i iskustvom, odnosno sustavnim obavljanjem neke aktivnosti.

Mnogo je definicija vještina te iz svih definicija razvidno je da se u svakoj spominje znanje, vježba te talent. Zahtjevi prema posjedovanju vještina mijenjaju se izrazito brzo u današnje vrijeme.[14] Stjecanje novih vještina ovisi o učestalosti primjene istih te obimu prethodno naučenih i usvojenih drugih vještina, znanja, iskustva.[15] Nedostatak određenih vještina može prouzročiti brojne poteškoće prilikom studiranja, zapošljavanja te obavljanja brojnih drugih

[12]Hrvatska opća enciklopedija, op.cit., str. 444
[13]Han, S. (1961): Epistemološki pristup organizacionim naukama, Direktor, 11 – 12, str. 93.
[14]Pavkov, M., Živčić, M. (2013): Značenje pojmova i uloga kompetencija i vještina u obrazovanju odraslih u kontekstu stjecanja stručnosti i razvoja osobnosti, str. 61. -78., dostupno na: http://www.as.edu.rs/pdf/articles/333, [30.03.2018]
[15]Ibid.

aktivnosti. Rad tokom studiranja, volontiranje, uključivanje u brojne udruge, pohađanje tečajeva i brojne druge aktivnosti omogućavaju unaprjeđenje vještina te usvajanje novih.

S obzirom da ne postoji općeprihvaćena klasifikacija vještina koje studenti posjeduju, u ovom radu razmatrat će se tri temeljne kategorije vještina za koje se očekuje da ih studenti već posjeduju, te da će ih tijekom studija usavršavati. Proučavajući različitu literaturu viđeno je da postoje:

- akademske vještine,
- životne vještine,
- menadžerske vještine.

U nastavku se obrazlaže svaka od navedenih kategorija vještina.

2.2. Akademske vještine

Akademske vještine obuhvaćaju širok spektar znanja i sposobnosti pojedinca – kao što su komunikacija, pismenost, psihološke vještine, sposobnosti i znanja vezana posredno ili direktno za proces učenja, sposobnosti i vještine čitanja i razumijevanja pročitanog, logika itd., a koje su pojedincu neophodne da bi uspješno završio studije, ostvario karijeru te bio osposobljen za cjeloživotno učenje. Da bi se realizirali ovi ciljevi studenti trebaju savladati akademske vještine. Akademske vještine predstavljaju interdisciplinarni predmet koji obuhvaća znanja i tehničke vještine. [16] Iz same definicije može se zaključiti da se akademske vježbe stječu i razvijaju obrazovanjem, odnosno bez njih nije moguće uspješno završiti studij.

Akademske vještine obuhvaćaju:[17]

- pažnju i slušanje,
- pamćenje,
- motivaciju,
- vođenje bilješki,
- organizaciju,

[16]Maksimović, I., Uremović, D. (2008): Akademske vještine, str. 15., dostupno na: http://www.unizg.hr/studiji-i-studiranje/podrska-studentima/centar-za-savjetovanje-i-podrsku-studentima/razvoj-akademskih-i-zivotnih-vjestina/, [01.04.2018.]
[17]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 15. – 16.

- timski rad, grupno i kooperativno učenje,
- čitanje i razumijevanje pročitanog,
- ispitni kompleks,
- i upravljanje vremenom.

Objašnjenje svake vještine daje se u nastavku.

2.2.1. Pažnja i slušanje

Često ljudi koriste riječ „čuti“ i „slušati“ kao sinonime, ali u tome postoji velika razlika. „Čuti“ zapravo znači primiti određeni zvuk, a „slušati“ primiti sluhom, slušati jedan drugoga, čuti jedan drugoga, imati smisla za mišljenje drugoga, biti u dijalogu.[18]

Pažnja je sposobnost da se mentalno koncentriramo i pažljivo usredotočimo, a slušanje se odnosi na usredotočenost da čujemo nešto. Moramo obratiti pažnju kako bi uspješno slušali, ali pažnja je važna i pri obavljanju drugih zadataka kao što su čitanje, pisanje, polaganje ispita i pregledanje informacija.[19]

Polovica komunikacijske aktivnosti sastoji se od primanja usmenih poruka – slušanja. Slušanje može biti aktivno i pasivno. Pri pasivnom slušanju gotovo da i nema motivacije da čujemo što nam se govori. Slušamo površno npr. slušamo sugovornika zato jer smo pristojni, no u stvari ga ne čujemo. Dok on govori mi smo zaokupljeni razmišljanjem o sebi, o tome što ćemo reći, o tome što nam se dogodilo... Kao slušači ljudski um ima protok od oko 500 riječi u minuti dok je normalni tempo govora oko 125 do 150 riječi u minuti. To ostavlja dosta prostora da se naruši komunikacija ili da slušač odluta mislima. Tako nam se događa da jedan dio našeg mozga prati izgovoreno, dok istovremeno razmišljamo o sasvim drugim stvarima.[20]

Aktivno slušanje znači da usmjeravamo pažnju na ono što osoba govori i osjeća te da izražavamo vlastitim riječima ono što mislimo da je govornik htio reći. Drugim riječima, provjeravamo jesmo li dobro razumjeli govornikovu poruku uključujući riječi i osjećaje. Aktivnim slušanjem povećavamo vjerojatnost ispravnog razumijevanja sugovornika,

[18]Anić, V. (2003): Veliki rječnik hrvatskog jezika, Novi Liber, Zagreb, str. 1432.
[19]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 23.
[20]Marušić, S., Pavletić, Z., Ptiček, R.: Razvoj komunikacijskih vještina, str. 5., dostupno na: http://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/RAZVOJ_KOMUNIKACIJSKIH_VJESTINA_-_PRIRUCNIK_TEORIJSKI_MODUL.pdf, [03.04.2018]

izbjegavamo prepreke u komunikaciji, poštujemo tuđa mišljenja, stavove i osjećaje. Razvijena vještina aktivnog slušanja omogućuje drugoj osobi da se osjeća ugodno, da ima povjerenje u onog koji sluša i da, prema tome, lakše izrazi ono što je zaista željela reći. Koristi aktivnog slušanja:

- pokazuje interes i brigu za govornika,
- vodi do bolje informiranosti o govorniku ili situaciji,
- potiče daljnju komunikaciju,
- vodi do veće suradnje i boljeg rješavanja problema,
- smiruje napete situacije,
- poboljšava odnose među ljudima,
- potiče druge da i oni vas pažljivije slušaju.[21]

2.2.2. Pamćenje

U djetinjstvu se pamćenje promatra kao pamćenje prepoznavanjem ili pamćenje prisjećanjem. Starenjem se povećava kapacitet informacija koje čovjek može zapamtiti.

Pamćenje možemo definirati kao generativan, interaktivan, stalan mentalni proces pohranjivanja i pronalaženja znanja ili iskustava. Studentova sposobnost da koristi svoje pamćenje i manipulira njime u velikoj mjeri utječe na njegove procese učenja.[22]

Postoje tri vrste pamćenja kroz koje informacija prolazi: senzoričko, kratkoročno i dugoročno pamćenje.[23]

- Senzoričko pamćenje vrlo kratko zadržava dolazeće informacije u nepromijenjenom obliku. Za vid to vrijeme iznosi približno pola sekunde, a za sluh oko dvije sekunde. Postoji vidno senzoričko pamćenje, to je tzv. ikoničko pamćenje i slušno senzoričko pamćenje, to je tzv. ehoičko pamćenje. Slušno senzoričko pamćenje traje duže od vidnog, pa ćemo npr. zadnju riječ koju čujemo lakše zapamtiti nego ako je vidimo. Senzoričko pamćenje još se zove i perceptivno pamćenje jer se informacije prenose i na

[21]http://www.ssc.uniri.hr/files/Aktivno_sluanje.pdf, [03.04.2018]
[22]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 41.
[23]Zarevski, P. (1995): Psihologija pamćenja i učenja, Naklada Slap, Jastrebarsko, str. 30. – 37.

temelju samog podražaja. Istodobnim radom senzoričkog i dugoročnog pamćenja uspješno se provodi prepoznavanje oblika.

- Kratkoročno pamćenje nastaje nakon što je informacija došla u senzoričko pamćenje. Kratkoročno pamćenje je faza pamćenja koja zadržava podatke u trajanju od jedne minute nakon nastanka tragova podražaja. Naziva se i radno pamćenje ili radna memorija. Informacije koje želimo zadržati u pamćenju se kodiraju u kratkoročnom pamćenju. Na takav način se informacije pripreme za pohranu u dugoročno pamćenje. Kad neku informaciju iz dugoročnog pamćenja vratimo u kratkoročno, onda kratkoročno pamćenje ima ulogu tzv. radnog pamćenja. Za čovjeka je kratkoročno pamćenje od iznimne važnosti jer ono služi da bismo razumjeli ljudski govor formiran u rečenice. Ako bi kratkoročno pamćenje bilo oštećeno onda ne bismo mogli zapamtiti početak rečenice i zatim ga povezati sa sredinom i krajem rečenice u logičku cjelinu. Kapacitet kratkoročnog pamćenja u prosjeku iznosi između pet i devet nepovezanih čestica, a to znači da se može odjednom zapamtiti toliki broj nepovezanih brojeva.
- Dugoročno pamćenje ima neograničen kapacitet, veliki broj informacija u dugoročnom pamćenju ostaju cijeli život. Da bismo se dosjetili neke informacije koja je zapisana u dugoročno pamćenje, služimo se znacima za dosjećanje (npr. znak je slovo -o, a zadatak je pronaći u svojoj memoriji neko voće na -o), zatim znacima za kodiranje (npr. osoba, miris). Pri pamćenju čovjek obično zapamti više konkretnih pojmova nego apstraktnih jer stvara likovne predodžbe tih konkretnih pojmova, tako da možemo reći da se stvaraju dvostruki tragovi pamćenja: slikovni i verbalni. Za apstraktne pojmove se obično stvara samo verbalni trag pa ih je teže zapamtiti. U dugoročnom pamćenju neku informaciju možemo koristiti u razne svrhe, pa je važno da postoji više dobrih putova za njeno pronalaženje. Budući da su u dugoročnom pamćenju pohranjene informacije iz osjetila, ono se još naziva i perceptivno dugoročno pamćenje.

2.2.3. Motivacija

Motivi pokreću ljudsku aktivnost, usmjeravaju je u određenom pravcu i održavaju sve dotle dok se cilj ne ispuni.[24] Motiv je polazna osnova motivacije, odnosno razlog određenom ponašanju.

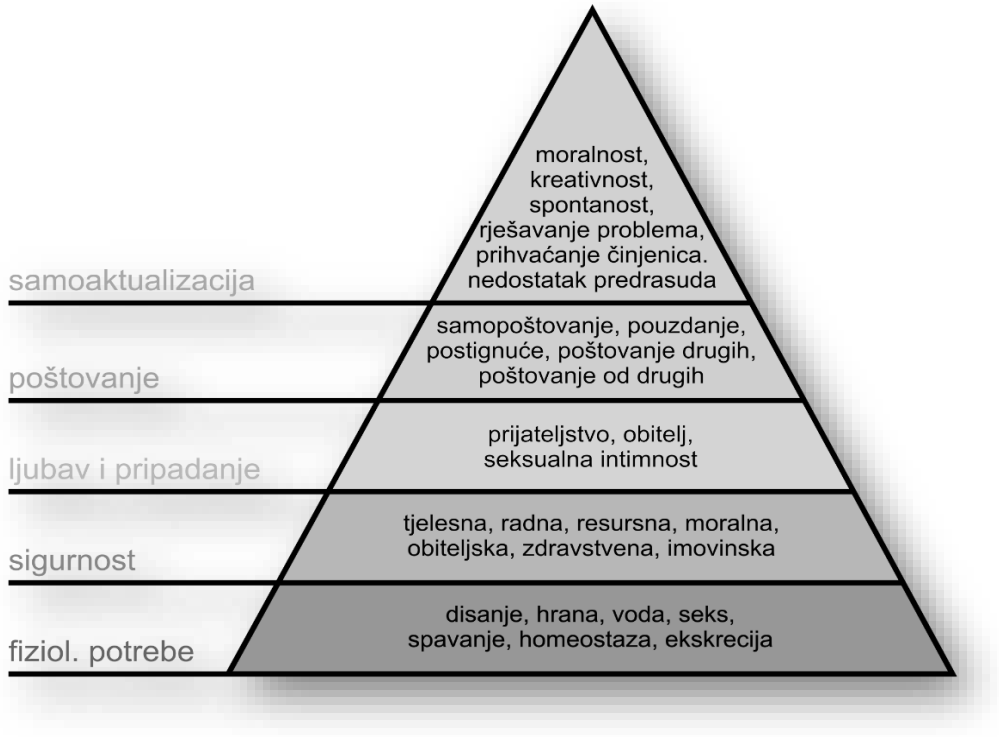
Riječ motivacija dolazi od latinske riječi *movere* – što u prijevodu znači pokretati, poticati. Motivacija se može definirati kao proces pokretanja, usmjeravanja i održavanja ljudskog ponašanja prema određenom cilju. Osnovni proces motivacije bazira se na tri elementa, a to su potreba, pokret i nagrada. Potreba predstavlja stanje nedostatka, koji je neugodan i koji se mora otkloniti. Pokret predstavlja akciju koju čovjek poduzima da bi otklonio nedostatak. Konačno, nagrada predstavlja postizanje onoga čime se nedostatak može otkloni.[25]

Razlikujemo dvije vrste motivacije intrinzičnu (unutarnju) i ekstrinzičnu (vanjsku). Ekstrinzična motivacija jest ona motivacija koja pojedinca motivira izvana. Ono što pojedinca motivira izvana, odnosno vanjski motivi jesu okolinski poticaji i posljedice. U skladu s time ekstrinzična motivacija može se odrediti kao okolinski stvoren razlog da se započne neka aktivnost, odnosno da se izazove određeni obrazac ponašanja. Intrinzična motivacija jest motivacija koja motivira pojedinca iznutra. Za razliku od ekstrinzične motivacije, intrinzična motivacija jest prirođena sklonost pojedinca da se bavi određenim interesima te da uvježbava svoje sposobnosti. Prema tome, takva je motivacija produkt psiholoških potreba i pojedinčeve prirodne težnje da se razvija.[26]

Tijekom povijesti, razvile su se razne teorije motivacije. Začetnikom razvoja teorije motivacije smatra se Abraham Maslow koji je razvio teoriju hijerarhije potreba na temelju koje su brojni drugi teoretičari razvijali vlastite teorije.

U nastavku slijedi prikaz hijerarhije potreba.

[24]Vesić, D. (2010): Uloga menadžmenta u motivaciji zaposlenih, Međunarodna naučna konferencija „Menadžment 2010.“, Kruševac, str. 264. - 270.
[25]Ivancevich, J., Konopaske, R., Matteson, M. (2005): Organizational Behavior and Management, McGraw Hill, Boston, str. 138.
[26]Reeve, J. (2010): Razumijevanje motivacije i emocija, Naklada Slap, Zagreb, str. 137. - 156.

Slika 1. Maslowljeva hijerarhija organizacija potreba

Izvor: izradio autor prema Marušić, S. (2006): Upravljanje ljudskim potencijalima, Adeco, Zagreb, str. 322.

Prema slici 1. vidljivo je da se na najnižoj razini nalaze fiziološke potrebe (disanje, hrana, spavanje…). Nakon što se zadovolje fiziološke potrebe potrebno je zadovoljiti potrebe za sigurnosti. Slijede potrebe za ljubavi i pripadanju, poštovanje te na samom vrhu hijerarhije potreba za samoaktualizacijom. Tek kada se zadovolje potrebe s najniže razine moguće je prijeći na višu razinu.

2.2.4. Vođenje bilješki

Jedna od najvažnijih vještina koje treba naučiti i savladati tokom studija jeste vođenje bilješki. Vođenje bilješki obuhvaća pravljenje trajnog pisanog zapisa o glavnim točkama i popratnim detaljima o kojima se može konzultirati kasnije. Strategija vođenja bilješki uglavnom se koristi kod bilježenja usmenih prezentacija, ali se može koristiti i kod bilježenja podatka iz pisanih izvora. Bilješke nisu samo skupovi informacija. Informacije moraju biti zabilježene ispravno i biti uređene kako bi kasnije bile od koristi. Strategije vođenja bilježaka su osmišljene da poboljšaju čovjekovu sposobnost da vidi točnije, potpunije i organiziranije bilješke. Vođenje

bilješki pomažu da se veća pažnja usmjeri na usmenu prezentaciju ili pisan dokument te zbog toga ostajemo aktivni. Tokom studija, dobre vještine vođenja bilješki pomažu u razumijevanju materijala, uspješnom pripremanju za ispite i obavljanju zadataka. [27]

Postoji više načina pomoću kojih se bilješke mogu organizirati. Način, odnosno strategija koju student upotrebljava ovisi o njihovom osobnom izboru, stilu učenja i načinu prezentiranja. Strategije vođenja bilješki kod studenata možemo podijeliti na:[28]

- Kornelova metoda – ovom metodom različiti dijelovi papira bilježnice imaju različite funkcije, odnosno bilješke se zapisuju na jednoj polovici, ključne riječi i pojmovi se bilježe na drugom dijelu zvanom kolona za prisjećanje, a sumirani pregled se zapisuje na dnu papira.
- Metoda dvije kolone - obuhvaća podjelu papira na dvije kolone i bilježenje različitih tipova podataka u svakoj koloni. Sličan je Kornelovoj metodi. Glavne razlike između ove dvije metode su u tome što se, kod metoda dviju kolone, ključne riječi i ideje zapisuju dok se hvataju bilješke i ne ponavljaju se u obe kolone.
- REAP strategija – bilješke se pišu na jednoj stranici papira dok se na suprotnoj strani bilježe pokretači i povezane informacije.
- Format općeg pregleda – kod ovakvog bilježenja informacije se bilježe od općih prema posebnim te se najčešće koristi kao vodič za pripremu ispita.
- FOON strategija – strategija koju najčešće koriste profesori na početku predavanja te pomoću nje prezentiraju osnovnu ideju predavanja i uvodni pregled načina kako će informacije biti prezentirane.
- Tematske i pojmovne kratice – bilješke se zapisuju i prepisuju na indekse kartice veličine 7 x 12 ili 12 x 17. Tema ili pojam se zapisuju na jednoj strani kartice, a objašnjenje ili opis na drugoj.
- Alternativni formati – bilješke se mogu prepisati u umne mape, mape – paukove mreže, grafikone i druge formate.

[27]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 131.
[28]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 137. – 148.

2.2.5. Organizacija

Organizacija označava čuvanje stvari na predvidljivim mjestima ili njihovo uredno i strukturirano uređenje. Postoje dva aspekta organizacije. Biti organiziran znači održavati prostor urednim kako bismo mogli da pronađemo nešto kada nam je potrebno. Biti organiziran također obuhvaća čuvanje informacija koje naučimo tokom studija urednim kako bismo bolje razumjeli, obradili i zapamtili.[29] Organizacija je pojam koji svaki čovjek drugačije percipira, odnosno nekom je uredno nešto što je nekom drugom neuredno, i obrnuto. Svaki pojedinac razvija organizacijske sposobnosti prema vlastitom nahođenju. Najveća prednost dobre organizacije je ušteda vremena koje je potrebno prilikom traženja određenih stvari.

Strategije za organiziranje osobnog prostora su:[30]

- strategija organizacije svoje sobe i
- strategija organiziranja prostora za učenje.

Prostorna organizacija je važna kod pronalaska materijala za učenje i drugih predmeta koji su studentima potrebni u tom procesu. Ukoliko je soba uredna manje će nam odvraćati pažnju od akademskih zadataka i uštedit će se vrijeme potrebno za pronalazak predmeta.

Strategije za organiziranje informacija su:[31]

- šifriranje pomoću boja – označavanje teksta bojama zbog lakšeg snalaženja,
- registratori - omogućava organiziranje i čuvanje bilježaka i drugih papira na jednom mjestu,
- bilježnica za sličnosti/razlike – koriste se da grafički ilustriraju ili sažmu ono po čemu se dva ili više pojmova razlikuju ili su slični,
- hijerarhijske bilježnice – koriste se za uređivanje informacija koje se kreću od opće kategorije ka pojedinim kategorijama,
- dijagrami - koriste strelice i kvadrate, krugove ili druge geometrijske oblike da prikažu odnose između različitih informacija,
- kratki pregledi – obuhvaća organiziranje informacija tako da je uključeni materijal praćen vanjskim, ali srodnim informacijama,

[29]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 197.
[30]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 198. – 199.
[31]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 198. – 243.

- skalarni grafikon – vremenske linije, stupnjevi i nijanse značenja mogu se urediti u obliku skalarnog grafikona, događaji ili pojave se dodaju između dvije krajnje točke grafikona,
- matrice – popularni format za organiziranje informacija, glavne teme se navode u naslovima kolona (ili redova), a atributi za svaku stavku mogu se navesti u naslovima redova (ili kolona),
- mape „riblja kost“ – prikazuju uzročne interakcije nekog složenog događaja ili pojave,
- paukove mreže – koriste se za opisivanje ideje pomoću tri ključna okvirna pitanja: Što je centralna ideja? Koji su njeni atributi? Koje su njene funkcije?,
- mapa riječi – uzorka – termin ili pojam se smješta u polje u sredini ili kartice, neposredno iznad njega se ispisuje glavna kategorija kojoj ono pripada (odgovara na pitanje „Što je to?“, desno od termina se upisuju odlike, a ispod termina pružaju se primjeri za dotični pojam,
- grafikon mišljenja – organiziran je u matricu redova i kolona za organiziranje nečijih ideja o nekom događaju, pojmu ili osobi,
- model resa – organizacija od četiri polja koje rezimira suštinske odlike centralne ideje, obično nekog predmeta, ili procesa, i daje primjere za nju,
- pojmovne karte - jedna informacija se zapisuje na prednjoj strani kartice, a s njom povezana informacija se zapisuje na zadnjoj strani,
- popis tekućeg pojma – na papiru je podijeljen list na dvije kolone u lijevoj koloni se upisuje termin, a na desnoj se zapisuje definicija tog termina.

2.2.6. Timski rad, grupno i kooperativno učenje

„*Nitko od nas nije toliko pametan kao svi mi*“, kaže jedna japanska poslovica. Prema ovoj poslovici svima je jasno da formiranjem u tim može dovesti do puno većih i inteligentnijih ideja nego kada radimo nešto sami. Tim možemo definirati kao grupu ljudi koja je formirana kako bi se ostvario određeni cilj. Broj članova u timu uvelike utječe na njegovu učinkovitost. Timovi najčešće imaju od 2 do 20 članova te kako se povećava broj članova smanjuje se mogućnost interakcije i međusobnog utjecaja. Optimalna veličina grupe je tri člana. U malim timovima članovi su bliski te se javlja veće zadovoljstvo kod njih nego kod velikih timova kod kojih

dolazi do nerazumijevanja i sukoba mišljenja. Jedna od važnih uloga timskog rada kod studenata je da im omogućava grupno i kooperativno učenje.

Grupno i kooperativno učenje nudi alternative samostalnom učenju, ono omogućava da nekoliko osoba radi zajedno kako bi obavili određeni zadatak. Takvo zajedničko učenje može voditi predavač ili ga samostalno može pokrenuti grupa studenata. Ovo drugo se često označava kao „studijska grupa“.[32]

2.2.7. Čitanje i razumijevanje pročitanog

Čitanje ima izuzetno bitnu ulogu u današnje vrijeme, čitanjem dolazimo do bitnih informacija koje su potrebne za život. Čitanje je postupak kojim se pomoću dešifriranja dogovorenog sustava znakova shvaća poruka koja je pomoću njih napisana. Tijekom osnovnoškolskog obrazovanja ljudi uče čitati te tijekom daljnjeg obrazovanja usavršavaju vještinu čitanja, ali i način na koji razumijevaju pročitano.

Razumijevanje pročitanog se odnosi na sposobnost da se razumiju informacije predstavljene u pisanom obliku.[33] Cilj čitanja je razumjeti informacije na koje ono ukazuje, ali često dolazi do nerazumijevanja pročitanog. Razlozi nerazumijevanja pročitanog mogu biti brojni, neki od njih su nedostatak koncentracije, nerazumijevanje pojedinih dijelova teksta (riječi, rečenica…) te brojni drugi.

Razlikujemo četiri vrste čitanja:[34]

- informacijsko čitanje – omogućava razabrati bit odnosno glavnu informaciju teksta;
- evazivno čitanje – omogućava bijeg iz stvarnog svijeta u svijet mašte;
- kognitivno čitanje – omogućava spoznaju svijeta i njegovih zakonitosti;
- literarno čitanje – omogućava prelazak granica naše realne egzistencije i traganje za odgovorima na životna pitanja.

Sve navedene vrste čitanja prolaze čitaoci prilikom obrazovanja odnosno razvoja svoje vještine čitanja. Informacijsko čitanje nam je potrebno prilikom svakodnevnog snalaženja kao primjer

[32]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 109.
[33]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 269.
[34]Kuvač - Levačić, K. (2013): Razvoj i vrste čitanja, tipologija čitatelja s obzirom na čitanje „neknjiževnih“ tekstova, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb, str. 13. - 22.

možemo navesti čitanje računa za struju, čitanje voznog reda autobusa i dr. Zaista je čitanje danas neizostavna vještina.

2.2.8. Ispitni kompleks

Ispitna anksioznost je učestala pojava koja se javlja u situacijama provjere znanja, sposobnosti i vještina kod učenika, odnosno studenata tijekom školovanja. Gotovo ne postoji osoba koja nije bila izložena ispitnom kompleksu. Ta pojava može negativno utjecati na uspjeh prilikom obrazovanja i na samopouzdanje, a ukoliko duže traje može ozbiljno utjecati na mentalni razvoj.

Ispitna anksioznost se definira kao skup fizioloških i emocionalnih odgovora na pritisak ili stres koji nastaju zbog brige oko ispita. Stanje uznemirenosti i nelagode često se odlikuje napetošću mišića, glavoboljom, bolom u stomaku, pospanošću ili nesanicom, pretjeranim znojenjem, uznemirenošću, depresijom, nervozom, bijesom, panikom, nedostatkom samopouzdanja, bespomoćnošću i gubitkom pamćenja. Neki od razloga zbog kojih se javlja anksioznost su: fizičko ili mentalno oboljenje, manjak samopouzdanja, osobi se ne sviđa predmet predavanja, nedovoljna pripremljenost za ispit itd. Kako bi umanjili posljedice stresa izazvanog nervozom pred ispit studenti trebaju razviti strategije pomoću kojih savladavaju ispitnu anksioznost. Neke od strategija za smanjivanje ispitne anksioznosti su:

- zdravlje, vježbanje, ishrana i odmor – dobro fizičko i mentalno zdravlje smanjuje ispitnu anksioznost,
- slika o sebi, motivacija i stavovi – manjak samopouzdanja povećava stres i nelagodu prilikom ispita,
- studentova odgovornost – student je odgovoran za kvalitetu pripreme za ispit,
- očekivanja u pogledu sadržaja i organizacije ispita – velika neizvjesnost povećava stanje nelagode i stresa,
- suštinska, materijalna, fizička i mentalna priprema za ispit,
- tehnike relaksacija – jedan od načina umanjenja stresa i napetosti,
- izbjegavanje i oslobađanje stresa i napetosti.[35]

[35]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 331. – 336.

Jedan od najboljih načina smanjivanja stresa i nelagode prije i za vrijeme ispita je dobra priprema za ispit.

2.2.9. Upravljanje vremenom

Od navedenih vještina efikasno upravljanje vlastitim i tuđim vremenom navodi se kao izrazito važna vještina za uspjeh pojedinaca zbog velike turbulentnosti i neizvjesnost okoline koja ih okružuje.[36] Nema nikakve tajne kako bi uspješno upravljali vremenom. Svi imamo 24 sata svakog dana i 168 sati svakog tjedna da jedemo, spavamo, radimo, odmaramo se, vježbamo, idemo na predavanja i učimo.[37]

Upravljanje vremenom se odnosi na „ponašanja koja imaju za cilj efektivno korištenje vremena za vrijeme obavljanja ciljevima određenih aktivnosti".[38] Ono uključuje dvije osnovne faze:[39]

1. planiranje vremena – određivanje potreba, postavljanje ciljeva u svrhu ostvarenja tih potreba, odabir prioriteta među zadacima koje je potrebno obaviti te dodjeljivanje vremena i drugih resursa tim zadacima kroz planiranje, terminiranje i izradu listi,

2. slijeđenje isplaniranog, odnosno pridržavanje rasporeda.

Jednostavno rečeno, upravljanje vremenom odnosi se na „postavljanje ciljeva i prioriteta među njima, planiranje zadataka te praćenje napretka".[40]

[36]Harung, H. S. (1998): Improved time management through human development, achieving most with least expenditure of time, Journal of Managerial Psychology, 406. - 428., dostupno na: https://doi.org/10.1108/02683949810219909, [15.07.2018]
[37]Maksimović, I., Uremović, D., op.cit., str. 166.
[38]Claessens, B. J. C., van Eerde, W., Rutte, C. G., Roe, R. A. (2007): A review of the time management literature, Personnel Review, str. 255. – 276., dostupno na: https://sci-hub.tw/https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/00483480710726136, [27.08.2018]
[39]Francis-Smythe, J. A., Robertson, I. T. (1999): On the relationship between time management and time estimation, British Journal of Psychology, str. 333. - 346., dostupno na: https://doi.org/10.1348/000712699161459, [27.08.2018]
[40]Peeters, M. A. G., Rutte, C. G. (2005): Time Management Behavior as a Moderator for the Job Demand-Control Interaction, Journal of Occupational Health Psychology, str. 64. - 75., dostupno na: http://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F1076-8998.10.1.64, [27.08.2018]

2.3. Životne vještine

Životne vještine se mogu definirati kao sposobnosti da na prihvatljiv način odgovorimo zahtjevima i izazovima svakodnevnog života. Termin se odnosi na sposobnost izbora adaptivnog i pozitivnog ponašanja koje pojedincu omogućava uspješno nošenje s raznolikim zahtjevima i izazovima svakodnevnog života.[41]

Životne vještine obuhvaćaju:[42]

- usvajanje vještina asertivnosti,
- samoprezentacijske vještine,
- komunikacijske vještine (započinjanje i održavanje razgovora, aktivno slušanje, JA-govor, neverbalna komunikacija),
- vještine adekvatnog suočavanja sa stresom,
- vještine odgovornog donošenja odluka (kritičko mišljenje, rješavanje problema, postavljanje ciljeva, planiranje budućnosti).

2.3.1. Usvajanje vještina asertivnost

Neki ljudi teško izražavaju svoje osjećaje i mišljenje jer se boje da će povrijediti druge ili da će ih oni odbaciti. Nedostatak asertivnosti može biti problem u odnosima s prijateljima, članovima obitelji, partnerom/icom, suradnicima, kolegama itd. U komunikaciji s drugima možemo biti asertivni, pasivni ili agresivni. Iako ponekad naše ponašanje ovisi o osobi s kojom komuniciramo, mogli bismo reći da imamo određeni stil ponašanja koji primjenjujemo neovisno o situaciji i drugim ljudima. Asertivnost je vještina izražavanja vlastitih osjećaja, mišljenja, vjerovanja i potrebe - direktno, otvoreno i iskreno, a da pritom ne povrijedimo prava druge osobe. Asertivnost je vještina koja se može naučiti. Nije lako prestati ponašati se na određeni način i promijeniti stare obrasce komunikacije, pa je dobro biti ustrajan/a u uvježbavanju ove nove vještine. Možete početi vježbati na jednostavnijim primjerima i u situacijama koje nisu pretjerano emocionalne.[43]

[41]Žižak, A. (2003): Konceptualni aspekti učenja socijalnih vještina, str. 107. – 115., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/file/145737, [03.05.2018]
[42]http://www.unizg.hr/studiji-i-studiranje/podrska-studentima/centar-za-savjetovanje-i-podrsku-studentima/razvoj-akademskih-i-zivotnih-vjestina/, [03.05.2018]
[43]http://www.ssc.uniri.hr/files/Asertivnost.pdf, [04.05.2018]

2.3.2. Samoprezentacijske vještine

Pojam samoprezentacijske vještine označava način prezentacije ljudima oko sebe. U poslu, tokom studiranja i života općenito samoprezentacija je bitna stavka. Način na koji predstavimo sebe može nam pomoći, ali i odmoći. Naša mimika, gestikulacija te komunikacija može dosta reći o nama te treba o tome voditi brigu prilikom prezentiranja sebe drugima. Prilikom samoprezentacije potrebno je obratiti pažnju na tremu zbog koje ljudi najčešće ostave loš dojam.

2.3.3. Komunikacijske vještine

Komunikacija je temelj odnosa između ljudi i njihove međusobne interakcije. Komunikacija kao prijenos informacija, ideja, stavova ili emocija od jedne osobe ili grupe drugoj osobi ili grupi, svakodnevnica je u ljudskom životu.[44] Termin komunikacija dolazi od latinske riječi *communicatio* ≈ *communicare*, što u prijevodu znači prenositi, priopćiti.

Komunikacija predstavlja razmjenu informacija, ideja i osjećaja verbalnim i neverbalnim sredstvima koja su prilagođena društvenoj prirodi situacije. Kao i svaki proces, proces komunikacije ima faze kroz koje prolazi, ali da bi proces uopće započeo ključno je nastajanje same potrebe za komunikacijom.[45] Proces komunikacije predstavlja model koji je strukturiran sudionicima u samom procesu. Taj proces započinje kodiranjem poruke koja se odašilje komunikacijskim kanalom, zatim slijedi dekodiranje, te se cijeli komunikacijski proces zatvara povratnom vezom ili „feedbackom“. Da bi se komunikacija uopće mogla dogoditi, treba postojati svrha, izražena kao poruka koja se treba prenijeti.[46]

Četiri su osnovne vrste komunikacije:[47]

- usmena komunikacija,

[44]Bahtijarević – Šiber, F., Sikavica, P. (2001): Leksikon menadžmenta, Masmedia, Zagreb, str. 218.
[45]Fox, R. (2006): Poslovna komunikacija, 2. dopunjeno izdanje, Hrvatska Sveučilišna naklada, Pučko otvoreno učilište, Zagreb, str. 44.
[46]Robbins, P. S., Judge, A. T. (2009): Organizacijsko ponašanje, 12. izdanje, Mate d.o.o., Zagreb, str. 384.
[47]Jurković, Z.: Važnost komunikacije u funkcioniranju organizacije, str. 387. – 400., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/file/139713, [07.05.2018]

- pismena komunikacija,
- kontaktna ili neverbalna komunikacija,
- e-komunikacija.

Najčešći način prijenosa vijesti, informacija ili poruka unutar menadžmenta i organizacije jest usmeni. U poslovnom okruženju sve informacije i poruke među sudionicima najčešće se razmjenjuju razgovorom, raspravom, javnim govorom ili podnošenjem izvještaja.[48]
Neverbalna komunikacija u poslovnom okruženju je svaka komunikacija koja nije govorna ili pisana. Ovo, vrlo široko određenje, uključuje „jezik tijela“, ali i uporabu vremena, prostora, boja, odijevanje, raspored sjedenja za stolom, te položaj i opremu ureda.[49]

Elektronička komunikacija ili e-komunikacija je suvremeni oblik komunikacije u organizacijama. Suvremene poslovne organizacije zamjenjuju tradicionalnu komunikaciju poštom, telefonom, telefaksom ili neposrednim sastancima, elektronskom komunikacijom temeljenom na suvremenoj informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji uz primjenu elektroničkih sredstava. Kako bi komunikacija bila uopće moguća u organizaciji, sama organizacija mora imati razvijeni informacijski sustav koji je podržan informacijskom tehnologijom.[50]

Komunikacija je u tijesnoj vezi sa svim područjima ljudskog života i djelovanja. Ne postoji segment privatnog, a tako ni organizacijskog djelovanja u kojem komunikacija nije bitna. Samom komunikacijom postižu se organizacijski ciljevi pa je stoga vrlo bitno da komunikacija bude uspješna. Neovisno o vrsti, smjeru i načinu komuniciranja, komunikacija je osnova svih međuljudskih odnosa.[51]

2.2.4. Vještine adekvatnog suočavanja sa stresom

U današnje vrijeme sve se više u svakodnevnoj komunikaciji koristi pojam stresa. Pod njim podrazumijevamo različite neprijatne situacije, događaje i sl., a koristi se i za označavanje

[48]Lamza-Maronić, M., Glavaš, J. (2008): Poslovno komuniciranje, Studio HS Internet, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, str. 22.
[49]Fox, R., op.cit., str. 70.
[50]Lamza-Maronić, M., Glavaš, J., op.cit., str. 24. - 25.
[51]Jurković, Z., op.cit.

nervoze, napetosti, zabrinutosti, neizvjesnosti i drugo. Moglo bi se reći da se pojam stresa koristi i za njegove uzroke, ali i za njegove posljedice. Govorimo o stresnim situacijama i događajima, ali i o stanju stresa koje doživljavamo kao niz promjena u našem organizmu.[52]

Stres je skup emocionalnih, misaonih, tjelesnih i ponašajnih reakcija do kojih dolazi zbog procjena događaja kao opasnog ili uznemirujućeg, odnosno zbog zahtjeva iz okoline kojima ne možemo udovoljiti.[53] Koncept suočavanja sa stresom odnosi se na različite oblike ponašanja koje pojedinac koristi u odgovaranju na stresne situacije, a s ciljem da umanji učinke tih stresnih događaja.[54] Stres djeluje na ljude na vrlo različite načine, najčešće reakcije na stres su:[55]

1. Psihološke
a) Kognitivne – smanjena mogućnost koncentracije, problemi u pamćenju podataka, loše prosuđivanje, teškoće u donošenju odluka i smanjena kreativnost.
b) Emocionalne – loše raspoloženje, nezadovoljstvo, nemir, nervoza, razdražljivost, ljutnja, nesigurnost, strah, gubitak samopouzdanja, osjećaj manje vrijednosti, osjećaj preopterećenosti, osjećaj dosade, gubitak motivacije, apatija, potištenost, tuga, osjećaj osamljenosti, tjeskoba, anksioznost i depresivnost.

2. Tjelesne – umor, iscrpljenost, mišićna napetost, glavobolja, problemi sa spavanjem, bol u prsima, nervoza želudca, smanjen ili pojačan apetit i problemi s probavom.

3. Bihevioralne – agresivno ponašanje, ispadi ljutnje ili bijesa, pretjerana reakcija na sitne i nevažne probleme i greške, nemogućnost prilagođavanja, izbjegavanje suradnika, povlačenje u sebe, izbjegavanje posla, prestanak brige za izgled i odijevanje, promjene prehrambenih navika, kompulzivna ponašanja, povećana uporaba alkohola/droga i pojačano pušenje.

[52]Cuculić, A. (2006): Stres i burn – out sindrom kod djelatnika penalnih institucija, str. 61. – 78., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/99064, [10.05.2018]
[53]Ambašić, L. (2000): Psihološke krizne intervencije: psihološka pravna pomoć nakon kriznih događaja, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb, str. 15.
[54]Vulić – Prtorić, A. (1997): Koncept suočavanja sa stresom kod djece i adolescenata i načini njegova mjerenja, str. 135. - 146., dostupno na: http://www.unizd.hr/Portals/12/Nastavnici/Anita%20Vuli%C4%87-Prtori%C4%87/Znanstveni%20radovi/111.%20Suo%C4%8Davanje.pdf , [11.05.2018]
[55]Cuculić, A., op.cit.

U svim obrazovnim institucijama te na radnom mjestu potrebno je provoditi edukativne programe o upravljanju stresom i ponašanju u stresnim situacijama kako bi se osiguralo zdravlje i zadovoljstvo čovjeka samim sobom.

2.2.5. Vještine odgovornog donošenja odluka

Odlučivanje je pojam vrlo široke upotrebe, pa se može govoriti o odlučivanju na različitim područjima rada i života, primjerice o odlučivanju u osobnom životu, o odlučivanju u obitelji, o odlučivanju u različitim organizacijama i ustanovama, o odlučivanju u široj društvenoj zajednici, tj. o odlučivanju u državi i njezinim institucijama. Odlučivanje je staro koliko i ljudsko društvo, odnosno ljudski rod. Svaka je ljudska aktivnost posljedica nekog prijašnjeg procesa odlučivanja ili je ona sama odlučivanje. Dakle, sve što i određenom trenutku radimo danas, odnosno sada, jest odlučivanje ili primjena prijašnjeg procesa odlučivanja. Odlučivanje je proces koji traje određeno (dulje ili kraće) vrijeme, a završava donošenjem odluke, odnosno njezinom primjenom i kontrolom. Proces odlučivanja, ovisno o vrsti odluke, traje u rasponu od djelića sekunde pa do više sati i dana, čak i mjeseci i godina. Sposobnost odlučivanja je vještina, kao i svaka druga, koja se usavršava s vremenom i iskustvom. Posljedice pogrešno donesenih svakodnevnih, uobičajenih odluka po pravilu su male i beznačajne, za razliku od pogrešno donesenih odluka koje su iznimno važne za svakog pojedinca i koje su najčešće dugotrajne, a katkad i trajne.[56]

Ukoliko bi se proces donošenja odluka uopće mogao pokrenuti potrebno je ispuniti četiri preduvjeta donošenju odluka:[57]

1. postojanje nesklada između stanja i cilja,
2. svijest donositelja odluka o značenju tog nesklada,
3. motiviranost donositelja odluka da djeluje na taj nesklad,
4. raspolaganje donositelja odluka adekvatnim resursima kojima bi mogao djelovati na uklanjanje tog nesklada.

[56]Bahtijarević – Šiber, F., Sikavica, P., Pološki Vokić, N. (2008): Suvremeni menadžment, Školska knjiga d.o.o., Zagreb, str. 335. – 336.
[57]Hellriegel, D., Slocum, W. J. Jr. (1988): Managment, 5th edition, Addison – Wesley Publishing Company, str. 189. – 190.

2.4. Menadžerske vještine

Za kvalitetno izvršenje i motiviranje drugih kod obavljanja zadataka potrebno je da studenti imaju ili razviju menadžerska znanja i vještine. S aspekta prakse u kojoj se svakoga dana ostvaruju funkcije menadžmenta može se govoriti o menadžmentu kao vještini. [58]

Važnost menadžerskih vještina se ogleda u činjenici da obrazovne institucije i brojna poduzeća ulažu u obrazovanje studenata i zaposlenika, te na taj način podižu kvalitetu njihovih menadžerskih znanja i vještina. S razvojem svijeta, razvijaju se i nove menadžerske vještine te konstantnim ulaganjem u razvoj menadžerskih vještina omogućava se postizanje boljih poslovnih rezultata.

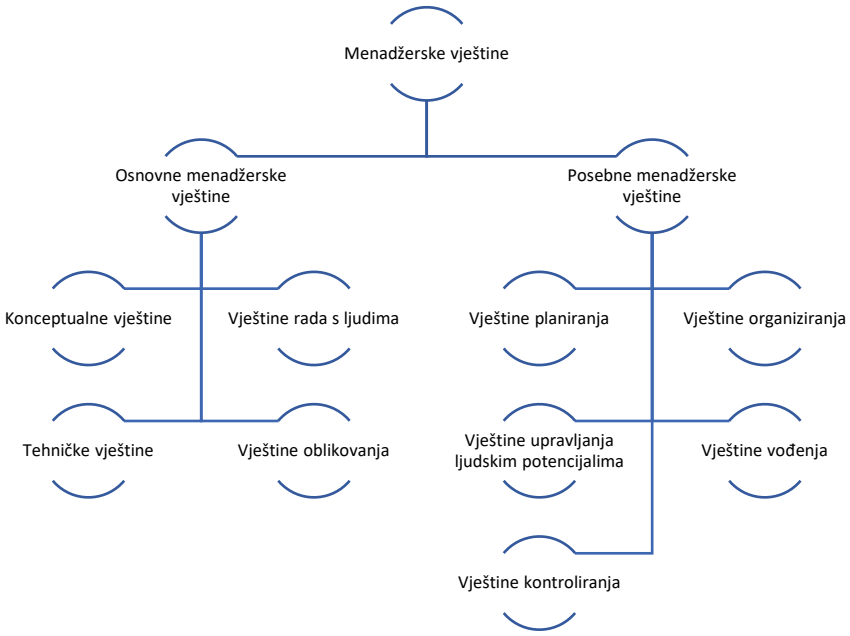
Menadžerske vještine označavaju čovjekovu sposobnost da izborom i upotrebom odgovarajućih alata, sredstava i metoda izvodi određene aktivnosti usmjerene ostvarenju ciljeva određene institucije.[59]

Iako neki teoretičari menadžmenta predlažu široke liste tih vještina, sve se one ipak mogu sažeti u dvije osnovne skupine:[60]

1. osnovne menadžerske vještine
2. posebne menadžerske vještine.

Slika 2. u nastavku prikazuje opširniju podjelu menadžerskih vještina.

[58]Buble, M. (2013): Osnove menadžmenta, Sinergija, Zagreb, str. 23.
[59]Buble, M. (2010), op.cit., str. 2.
[60]Buble, M. (2010), op.cit., str. 3.

Slika 2. Podjela menadžerskih vještina

Izvor: izradio autor prema Buble, M. (2010): Menadžerske vještine, Sinergija, Zagreb, str. 3.

2.4.1. Osnovne menadžerske vještine

Kada se govori o menadžerskim vještinama, osnovne menadžerske vještine su vještine za koje se smatra da njih prvo treba usvojiti. Osnovne menadžerske vještine su:[61]

1. konceptualne vještine,

2. vještine rada s ljudima,

3. tehničke vještine,

4. vještine oblikovanja.

U nastavku će se objasniti svaka pojedina kategorija vještina.

[61]Weihrich, H., Koontz, H. (1994): Menadžment, Mate, Zagreb, str. 6.

2.4.1.1. Konceptualne vještine

Konceptualne se vještine odnose na sposobnost analiziranja i dijagnosticiranja kompleksnih situacija. One omogućuju ljudima da spoznaju važne elemente u situaciji i razumiju odnose među elementima kako bi si olakšali donošenje odluka.[62] Pod konceptualna znanja podrazumijeva se sposobnost shvaćanja apstraktnih i općih ideja i njihovu primjenu u nekoj specifičnoj situaciji. Riječ je o znanjima koja omogućavaju da se sagleda velika (šira slika), tj. holistički pristup organizaciji, koji organizaciju promatra kao cjelinu, pod utjecajem brojnih unutarnjih i vanjskih čimbenika. Ljudi koji posjeduju ta znanja sposobni su prepoznati problem, predvidjeti događaje i pripremiti se za određene scenarije. Konceptualna znanja i vještine pomažu im razriješiti složene situacije u kojima se zateknu, također lakše će razumjeti svu zamršenost i složenost organizacije.[63]

2.4.1.2. Vještine rada s ljudima

Sposobnost čovjeka da radi s ljudima i pomoću drugih ljudi, važna je vještina, kao i da radi učinkovito kao dio tima. Ta vještina iskazuje se putem odnosa prema drugim ljudima, a uključuje čovjekovu sposobnost da motivira, pomaže, koordinira, vodi, komunicira i rješava konflikte. Ljudi s tom vještinom dopuštaju podređenima da se izraze i ohrabruju njihovo sudjelovanje. Učinkovite vođe su oni koji bodre, olakšavaju rad, treneri i odgajatelji. Oni rade i grade pomoću ljudi, a efektivna vještina rada s ljudima omogućuje im pokrenuti energiju podređenih i pomoći u njihovoj promociji i razvoju karijere. Pod znanja i vještine u ophođenju s ljudima razumijevaju se različite tehnike organizacijskog ponašanja kao što su uspješna komunikacija, vođenje i motiviranje suradnika, sposobnost timskog rada i stvaranja pozitivnog i ugodnog radnog okruženja. Te su vještine izrazito važne i imaju odlučujuću ulogu na uspjeh u karijeri. Naime, ni najuspješniji čovjek s izrazito naprednim tehničkim i konceptualnim vještinama neće daleko dogurati ako ne znaju „raditi s ljudima“. Delikatnost ovih znanja i

[62]Buble, M. (2009), op.cit., str. 18.
[63]Bahtijarević – Šiber, F., Sikavica, P., Pološki Vokić, N. (2008): Temelji menadžmenta, Školska knjiga d.o.o., Zagreb, str. 35.

vještina ogleda se i u tome što se većinom ne mogu naučiti, već većinom ovise o osobnosti pojedinca koje je teško izmijeniti.[64]

2.4.1.3. Tehničke vještine

Tehničke vještine se odnose na specijalizirana znanja i analitičke sposobnosti u izvršavanju i realiziranju određenih poslovnih metoda, procesa i postupaka, a podrazumijevaju dobro poznavanje posla i problema koji su obuhvaćeni djelokrugom rada ljudi.[65] One obuhvaćaju specijalizirana znanja, analitičke sposobnosti unutar specifičnih zadataka i mogućnost korištenja alata i tehnika za određenu disciplinu (npr. nabava, proizvodnja, marketing, prodaja itd.). Od sve četiri navedene vještine, ova je najpoznatija i najkonkretnija u današnjem dobu specijalizacije potrebne većem broju ljudi. Većina programa stručnog osposobljavanja uglavnom se bave razvojem specijaliziranih tehničkih znanja i vještina. Njihov razvoj je pridobio veliku pozornost obrazovnih institucija i velikih napredaka moderne industrije koje su neophodne za učinkovit rad.[66]

2.4.1.4. Vještine oblikovanja

Vještina oblikovanja označava sposobnost ljudi da pronalaze i oblikuju rješenja problema, i to na način koji će biti najkorisniji. Moraju znati generirati i artikulirati rješenje problema, vodeći pri tom brigu o tome da je rješenje primjenjivo i razumljivo onima kojima će biti zadatak provesti akciju. Ako bi ljudi ostali samo na razini registratora problema, sigurno je da ne bi ostvarili ciljeve koje su zadali.[67]

[64]Bahtijarević – Šiber, F., Sikavica, P., Pološki Vokić, N. (2008): op.cit., str. 5.
[65]Weihrich, H., Koontz, H., op.cit., str. 6.
[66]https://hbr.org/1974/09/skills-of-an-effective-administrator, [08.05.2018]
[67]Buble, M. (2013), op.cit., str. 22.

2.4.2. Posebne menadžerske vještine

Pored osnovnih vještina potrebno je i razviti i druge, odnosno posebne vještine. Posebne menadžerske vještine se dijele na:[68]

1. vještine planiranja,
2. vještine organiziranja,
3. vještine upravljanja ljudskim potencijalima,
4. vještine vođenja,
5. vještine kontroliranja.

U nastavku će se objasniti svaka kategorija vještina.

2.4.2.1. Vještine planiranja

Planiranje je proces odabiranja zadataka i ciljeva, te akcija i metoda kojima bi se isti ostvarili. Zahtijeva donošenje odluka koje mogu značiti uspjeh ili neuspjeh. Planiranje je temeljna menadžerska funkcija. Planovi bi trebali osigurati racionalan pristup ostvarivanju prethodnih ciljeva određenim u fazama koje su prethodile tom procesu. Potrebno je naglasiti da je planiranje intelektualno zahtjevan proces i da prihvaćeni planovi podrazumijevaju i odgovornost onih koji su zaduženi za njihovu provedbu i realizaciju. Plan možemo definirati kao realan pogled na očekivanja. Planiranje nije jamac uspjeha, ali nedostatak plana gotovo će uvijek rezultirati neuspjehom. Planiranje se može sažeti u tri koraka. Prvi je određivanje cilja plana, potom slijedi identifikacija i vrednovanje alternativnih putova do ostvarenja cilja plana, dok treći korak uključuje izbor puta do cilja.[69]

[68]Buble, M. (2010), op.cit., str. 6.
[69]Lajtaman, Z. (2010): Važnost planiranja i kontroliranja, str. 1. – 7., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/file/99079, [09.05.2018]

2.4.2.2. Vještine organiziranja

Riječ organizacija grčkog je podrijetla, izvedena od starogrčke riječi "*organon*" koja je značila oruđe, alat, naprave, ali i stvaranje organizacije. Aristotel riječju "*organon*" označava unutarnju povezanost. Taj starogrčki termin koristi se kao jezični temelj za gradnju mnoštva termina za objašnjenje različitih pojmova. Sve što nas okružuje, a čovjekov je proizvod organizacije su rezultati, odnosno proizvodi organizacije. Sve što nalazimo u prirodi također su proizvodi organizacije, ali to je rezultat samoorganizacije. Samoorganizacija je vrhunac organizacije kojem težimo i u društvenim organizacijama. Organizacija je vještina, a dobro je poznato da se svaka vještina može naučiti i usavršiti vježbom. Organiziranje je proces povezivanja ljudi i sredstava u kojemu se ostvaruju ciljevi.[70] Dobra organizacija omogućava:[71]

- kontrolu vremena i smanjenje vremenskog pritiska,
- veću uspješnost u izvršavanju obaveza,
- motivira postavljanje i ostvarivanje novih ciljeva,
- te olakšava život.

2.4.2.3. Vještine upravljanja ljudskim potencijalima

U razdoblju brojnih promjena u poslovnom okruženju sve veća se važnost predaje upravljanju ljudskim potencijalima. Ljudski potencijali i upravljanje ljudskim potencijalima je u današnje vrijeme presudan faktor uspješnosti svake organizacije.

Ljudski potencijali predstavljaju ukupna znanja, vještine, sposobnosti, talente, kreativnost, motivaciju i odanost kojom raspolaže neka organizacija ili društvo. To je ukupna intelektualna i psihička energija koju organizacija može angažirati u ostvarivanju svojih ciljeva i razvoja

[70]Bahtijarević – Šiber, F., Sikavica, P., Pološki Vokić, N. (2008), op.cit., str. 291.
[71]http://www.ssc.uniri.hr/files/Organizacija_vremena(2).pdf, [03.05.2018]

poslovanja. To je ljudski kapital kojim raspolaže organizacija i koji se može iskoristiti za postizanje poslovnih i strateških ciljeva.[72]

2.4.2.4. Vještine vođenja

Svaki pojedinac se rađa s određenim sposobnostima koje mu tijekom životnog rasta i razvoja mogu pomoći i usmjeriti ga u određenom smjeru te time stvoriti olakotnu okolnost. Bez obzira na to, osoba koja ima predispozicije lidera mora biti svjesna da se pravim vođom postaje učenjem i upornošću i da njegova karizma ne mora nužno biti blagoslov. Mnogi su karizmatski vođe iz povijesti (npr. Hitler) otišli u propast zato što im je nedostajalo formalnog obrazovanja što se samih tehnika i strategija vođenja tiče.[73] Drucker navodi da je vođa radnik znanja, menadžer ili stručnjak od kojeg se očekuje svakodnevno donošenje odluka koje mogu utjecati na rezultate cijele organizacije.[74] Iz ove definicije se može uočiti da svatko može biti vođa. Tri su stila vodstva:[75]

- Autokratski je stil vodstva zasnovan na centralizaciji moći i autoriteta u rukama jedne osobe. Autokratski vođa ima neograničenu vlast i moć odlučivanja, on kontrolira svoje podređene i snosi odgovornost za sve donesene odluke, zapovijeda skupinama i pojedincima, a upravlja uz primjenu kazne i nagrade. Izražena je stroga hijerarhija, pa se komunikacija odvija odozgo prema dolje.
- Demokratski stil vodstva podrazumijeva participaciju podređenih u donošenju odluka, a to znači da taj vođa delegira svoj autoritet na sve razine menadžmenta unutar poduzeća, ali zadržava konačnu odgovornost. Komunikacija je dvosmjerna, a djeluje motivirajuće, kako na grupe, tako i na pojedince. Demokratski se vođa savjetuje sa suradnicima prije nego što donese odluku.
- "Laissez-faire" vođa, naziva se još i vođom "odriješenih ruku". Takav tip vođe najčešće izbjegava odgovornost, a moć primjenjuje malo ili nikako, dopušta podređenima da

[72]Bahtijarević – Šiber, F. (2014.): Strateški menadžment ljudskih potencijala, Školska knjiga d.o.o., Zagreb, str. 6.
[73]Srića, V. (2003): Biblija modernog vođe, Znanje d.d., Zagreb, str. 41.
[74]Drucker, P. (2005): Najvažnije o menadžmentu, M.E.P. Consult, Zagreb, str. 170.
[75]Dulčić, Ž., Vrdoljak, I. (2007): Stilovi vodstva hotelskih menadžera Dubrovačko-neretvanske županije, Ekonomski pregled, 58 (11), str. 709. -731.

postavljaju ciljeve, a on im samo pomaže u ostvarivanju tih ciljeva, prikupljajući informacije iz vanjskoga okruženja.

2.4.2.5. Vještine kontroliranja

U današnje vrijeme, riječ kontrola često se podrazumijeva kao nešto negativno, odnosno ona se interpretira kao neka vrsta ograničavanja, prisile pa čak i manipuliranja ljudima. Kontroliranje možemo definirati kao mjerenje ostvarenih ciljeva kako bih se smanjila mogućnost neuspjeha na najmanju moguću mjeru.[76] Kao svaki proces, tako i proces kontroliranja se odvija u nekoliko faza. Četiri faze procesa kontroliranja su:[77]

1. utvrđivanje standarda,
2. mjerenje ostvarenog rezultata,
3. usporedba sa standardom,
4. utvrđivanje i analiza odstupanja.

[76]Buble, M. (2010), op.cit., str. 8.
[77]Vitezić, N. (1993): Interna kontrola i revizija u funkciji managmenta, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Rijeka, Rijeka, str. 143.

3. DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE

Demografija je znanost o stanovništvu. Etimologija grčke riječi demografija (*demos* narod; *graphein* opisivati) upravo objašnjava njeno osnovno značenje. Termin *demografija* uveo *je* prvi put u znanstveni rječnik *A. Guillard* (1799. - 1876.) u djelu *Elementi humane statistike ili komparativna demografija* (Pariz 1855.). *Guillard*-ova definicija je veoma široka i bliska današnjem shvaćanju pojma demografije. Po njemu, demografija je po predmetu istraživanja sinonim zakona o stanovništvu. Zakon stanovništva u najširem smislu riječi znači zakon ili cjelokupnost zakona prema kojima čovječanstvo ostvaruje svoj napredak, najprije brojčano, a kasnije u pogledu obrazovanja, moralnih vrijednosti i snaga, kao i standarda. Dalje, *A. Guillard* je demografiju definirao kao "prirodnu i društvenu znanost ljudske vrste", a u užem smislu kao "matematičko znanje o stanovništvu, o njegovim općim kretanjima, o njegovom fizičkom, građanskom, intelektualnom i moralnom stanju".[78]

Drugi autori davali su najčešće užu definiciju, i po njima demografija je znanost o stanovništvu koja obuhvaća i proučava pojedinca, obitelj, naselja i to s onih aspekata koji su značajni za sagledavanje demografskog razvitka.[79] Iz samih definicija može se zaključiti da se predmet demografije bavi istraživanjem stanovništva koje živi na određenom teritoriju. Pojam stanovništvo predstavlja skup osoba, odnosno ljudi na nekom teritoriju.

Ovo istraživanje usredotočilo se na empirijsku provjeru postojanja veze između odabranih demografskih karakteristika i studentskih vještina. Izabrane demografske karakteristike su spol, dob, radno iskustvo i vrsta studija. Iste će biti detaljnije objašnjene u nastavku rada.

3.1. Spol

Spol (latinski *sexus*) je skup biokemijskih, genetičkih, anatomskih, fizioloških i psihičkih obilježja po kojima se ljudi dijele na muške i ženske. Spol je određen nasljeđem, kromosomskom strukturom. Definicija spola povezana je s reproduktivnom funkcijom: u

[78]http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=14510, [20.05.2018]
[79]Breznik, D. (1977), op.cit., str. 7. - 8.

pravilu su muškoga spola one jedinke koje proizvode mikrogamete, a ženskoga spola one jedinke koje proizvode makrogamete.[80]

Često se u komunikaciji riječ rod i spol koriste kao sinonimi. H. Ogle 2012. godine objavljuje analizu znanstvenih časopisa o ribarstvu u Kanadi i SAD-u prema kojima se u tim publikacijama "*sex*" (spol) i "*gender*" (rod) koriste kao potpuni sinonimi u 99% slučajeva (u 308 od 311 proučenih znanstvenih članaka), a samo u 1% slučajeva se koriste na način kako to predlažu pobornici različitog korištenja tih pojmova.[81] Korištenje termina "spol" i "rod" kao različitih promovira se i na stranicama Svjetske zdravstvene organizacije, gdje se riječ "spol" odnosi na biološke i fiziološke karakteristike koje definiraju muškarca i ženu, a "rod" na socijalno konstruirane uloge, ponašanja, aktivnosti i atribute koje jedno određeno društvo smatra odgovarajućima za muškarce i žene.[82]

3.2. Dob

Dob je demografsko obilježje koje se promatra kod proučavanja strukture stanovništva, osobito kod ispitivanja smrtnosti, fertiliteta, radne sposobnosti… Dob predstavlja broj godina koji je protekao od rođenja osobe. Dob se izražava obično u godinama, čak i u mjesecima i danima (za dojenčad i umrlu djecu). Postoje tri osnovne starosne grupe:

- mlado stanovništvo (od rođenja do 14 godina),
- zrelo/odraslo stanovništvo (od 15 godina do 64 godine),
- staro stanovništvo (starije od 65 godina).

Budući da se empirijsko istraživanje odnosi na studente, točnije studente prvih godina studija, ova klasifikacija nije baš primjenjiva zbog toga što cijela populacija pripada grupi zrelog, odnosno odraslog stanovništva.

[80]http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=57482, [13.05.2018]
[81]Derek H., O. (2012): Usage of „Sex“ and „Gardner“, str. 271., dostupno na: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03632415.2012.687265#.VA2i3sJ_uQA, [15.05.2018]
[82]http://www.who.int/gender-equity-rights/en/, [18.05.2018]

3.3. Radno iskustvo

Radno iskustvo vrijeme je provedeno radeći neki posao. Često se radno iskustvo i radni staž koriste kao sinonimi. Radni staž period je u kojem radnik obavlja posao te je to razdoblje evidentirano u radnoj knjižici. U radno iskustvo se ubrajaju poslovi:

- koji se evidentiraju u radnu knjižicu,
- volonterski,
- honorarno,
- te poslovi koji se obavljaju preko studentskog ili učeničkog centra.

3.4. Vrsta studija

Visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj provodi se kroz sveučilišne i stručne studije. Sveučilišni studij osposobljava studente za obavljanje poslova u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito te ih osposobljava za razvoj i primjenu znanstvenih i stručnih dostignuća. Stručni studij pruža studentima primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja i osposobljava ih za neposredno uključivanje u radni proces.
Sveučilišni studij obuhvaća tri razine:[83]

- Preddiplomski sveučilišni studij traje u pravilu tri do četiri godine i njegovim se završetkom stječe 180 do 240 ECTS bodova. Završetkom se stječe akademski naziv sveučilišni prvostupnik/prvostupnica uz naznaku struke.
- Diplomski sveučilišni studij traje u pravilu jednu do dvije godine i njegovim se završetkom stječe 60 do 120 ECTS bodova. Završetkom preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija čijim se završetkom stječe najmanje 300 ECTS bodova, stječe se akademski naziv magistar/magistra struke.
- Poslijediplomski sveučilišni studij traje najmanje tri godine i njegovim se završetkom stječe u pravilu 180 ECTS bodova te akademski stupanj doktor/doktorica znanosti. Poslijediplomski specijalistički studij traje u pravilu jednu do dvije godine i njegovim

[83]https://mzo.hr/hr/vrste-studija, [01.07.2018]

se završetkom stječe akademski naziv sveučilišni specijalist/specijalistica uz naznaku struke.

Stručni studij obuhvaća sljedeće razine:

- Kratki stručni studij traje od dvije do dvije i pol godine i njegovim se završetkom stječe od 120 do 150 ECTS bodova te stručni naziv stručni pristupnik/pristupnica uz naznaku struke.
- Preddiplomski stručni studij traje tri (iznimno četiri) godine i njegovim se završetkom stječe 180 do 240 ECTS bodova te stručni naziv stručni prvostupnik/prvostupnica uz naznaku struke.
- Specijalistički diplomski stručni studij traje jednu do dvije godine i njegovim se završetkom stječe 60 d0 120 ECTS bodova. Završetkom se stječe stručni naziv stručni specijalist/specijalistica uz naznaku struke. Ukupan broj bodova koji se stječu na preddiplomskom i specijalističkom diplomskom stručnom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.[84]

[84]Ibid.

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O RAZVIJENOSTI VJEŠTINA STUDENATA PRVIH GODINA STUDIJA S OBZIROM NA NJIHOVE DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE

U ovom poglavlju će se objasniti metodologija provedenog empirijskog istraživanja o razvijenosti vještina studenata prvih godina studija s obzirom na njihove demografske karakteristike. Nakon objašnjavanja metodologije prikazat će se rezultati istraživanja i testirati postavljene hipoteze.

4.1. Metodologija istraživanja

Provedeno je empirijsko istraživanje s ciljem testiranja postavljenih istraživačkih hipoteza. U radu su postavljene dvije glavne i tri pomoćne hipoteze.

Istraživanje je provedeno pomoću anonimnog anketnog upitnika tijekom mjeseca travnja 2018. godine na uzorku od 364 studenata. Anketni upitnik je pisan u programu Microsoft Office Word. Distribuiran je u papirnatom obliku svim studentima prve godine preddiplomskog i stručnog studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu.

Anketni upitnik se sastoji od 33 pitanja. Prva grupa se sastoji od 11 pitanja koja ispituju demografske karakteristike (dob, spol, vrsta studija, radno iskustvo). Zatim slijedi druga grupa od 9 pitanja koja ispituje razvijenost akademskih vještina, treća grupa od 5 pitanja koja se odnose na razvijenost životnih vještina te posljednja grupa od 8 pitanja koja se odnose na ispitivanje razvijenosti menadžerskih vještina kod studenata. Pitanja o demografskim karakteristikama studenata oblikovana su metodom višestrukog izbora. Prilikom testiranja ispitanika u drugoj, trećoj i četvrtoj grupi pitanja o razvijenosti vještina kod studenata korištena je Likertova ljestvica ocjena od 1 do 5. Ocjena 1 prikazuje najnižu razinu, dok ocjena 5 prikazuje najvišu slaganja sa postavljenim tvrdnjama.

Kroz empirijski dio rada korištene su kvantitativne metode deskriptivne statistike, bivarijantne statističke analize te grafičko i tabelarno prikazivanje. Korištenjem deskriptivne statistike izvršeno je prikazivanje srednjih vrijednosti (aritmetička sredina, mod, medijan…). Statistička obrada podataka je napravljena kako bi se testirale postavljene hipoteze. Prikupljeni rezultati

ankete su se analizirali koristeći statistički program SPSS (Statistical Package for the Social Sciencies).

U nastavku rada će biti prikazani rezultati istraživanja.

4.2. Rezultati istraživanja

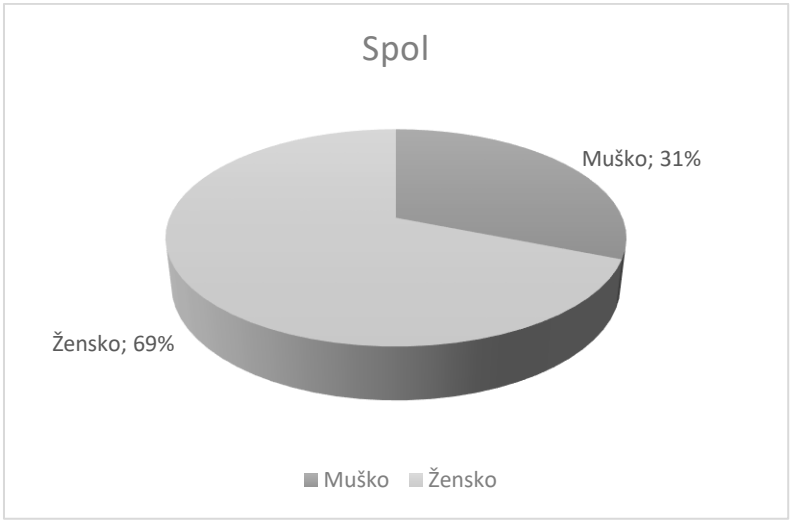
4.2.1. Karakteristike uzorka i deskriptivna statistika

Iz Tablice 1. i Grafikona 1. je vidljivo da je u istraživanju sudjelovalo ukupno 364 ispitanika od čega ih je 113 ili 31,04% muškog spola, dok ih je 251 ili 68,96% ženskog spola. Dobiveni podaci su očekivani jer je odveć poznata činjenica da su žene zastupljenije od muškaraca na Ekonomskom fakultetu u Splitu.

Tablica 1. Prikaz ispitanika prema spolu

Spol	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni postotak
Muško	113	31,04	31,04
Žensko	251	68,96	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Grafikon 1. Prikaz ispitanika prema spolu

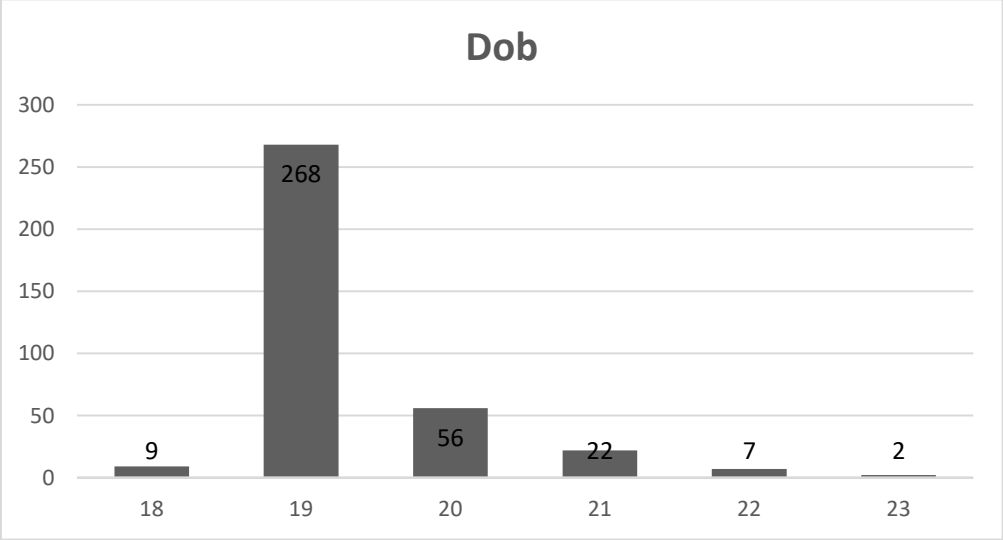
Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 2. i Grafikona 2. raspon dobi ispitanika, studenata prve godine Ekonomskog fakulteta, bio je od 18 do 23 godina. S obzirom na dob, najviše ispitanih studenata je u dobi od 19 godina (268 ispitanika) što je bilo i za pretpostaviti s obzirom da su anketom ispitani studenti prve godine Ekonomskog fakulteta u Splitu. 9 studenata je u dobi od 18 godina, 56 studenata u dobi od 20 godina, 22 studenta u dobi od 21 godina, 7 studenata u dobi od 22 godine i 2 studenta u dobi od 23 godine.

Tablica 2. Prikaz ispitanika prema dobi

Dob	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni postotak
18	9	2,47	2,47
19	268	73,63	76,10
20	56	15,38	91,48
21	22	6,04	97,53
22	7	1,92	99,45
23	2	0,55	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Grafikon 2. Prikaz ispitanika prema dobi

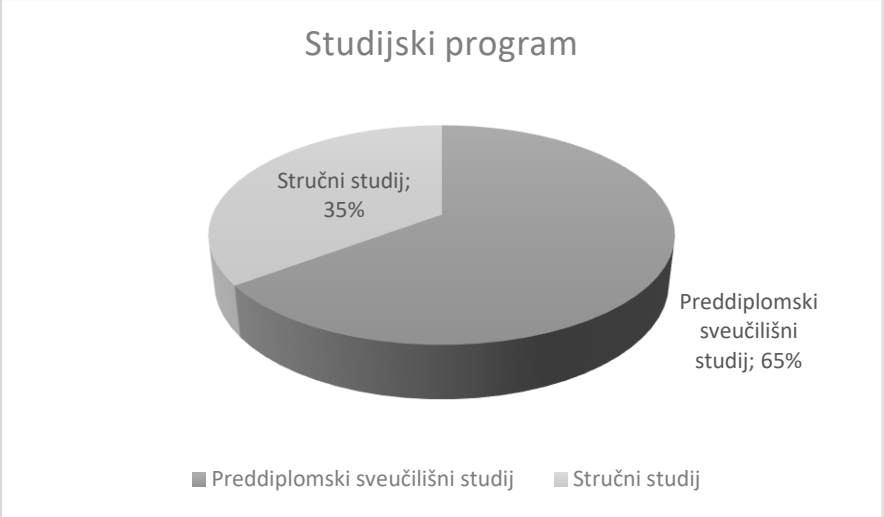
Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 3. i Grafikona 3. može se zaključiti da 236 ili 64,84% ispitanika pohađa preddiplomski sveučilišni studij, a 128 ili 35,16% ispitanika pohađa stručni studij. Prema rezultatima može se zaključiti sa veći broj ispitanih studenata pohađa preddiplomski sveučilišni studij.

Tablica 3. Prikaz ispitanika prema studijskom programu

Studijski program	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni postotak
Preddiplomski sveučilišni studij	236	64,84	64,84
Stručni studij	128	35,16	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Grafikon 3. Prikaz ispitanika prema studijskom programu

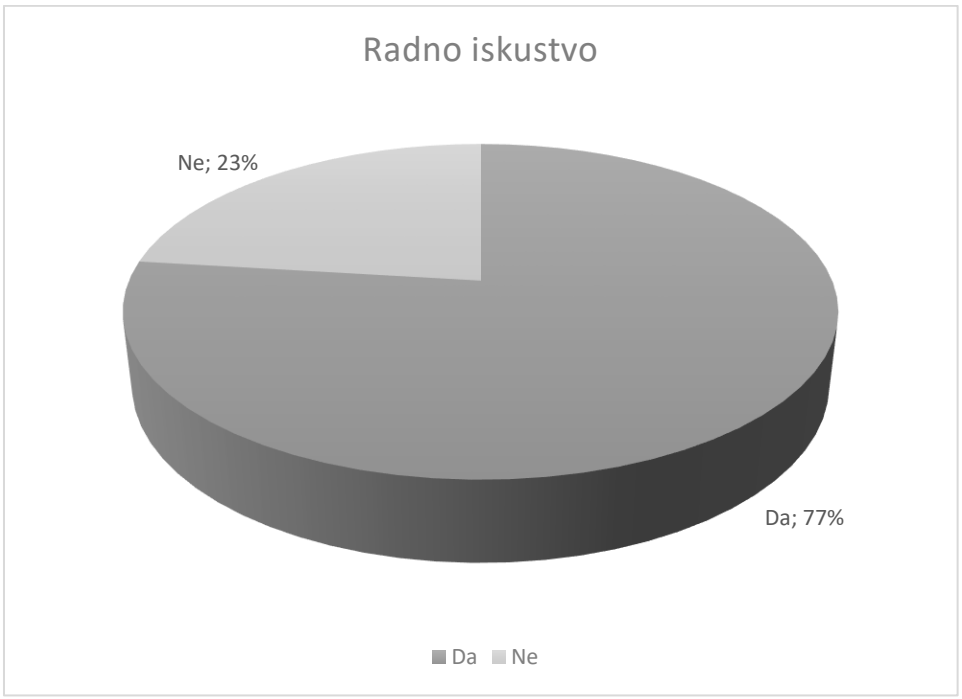
Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 4. i Grafikona 4. može se zaključiti da 280 ili 76,92% ispitanika ima radnog iskustva, a njih 84 ili 23,08% ispitanika nema radnog iskustva. Pod radnim iskustvom se obuhvaća rad koji je evidentiran u radnoj knjižici, volontiranje, honorarni poslovi i poslovi koji se obavljaju preko studentskog ili učeničkog servisa.

Tablica 4. Prikaz ispitanika prema radnom iskustvu

Radno iskustvo	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni postotak
Da	280	76,92	76,92
Ne	84	23,08	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: Istraživanje autora N=364

Grafikon 4. Prikaz ispitanika prema radnom iskustvu

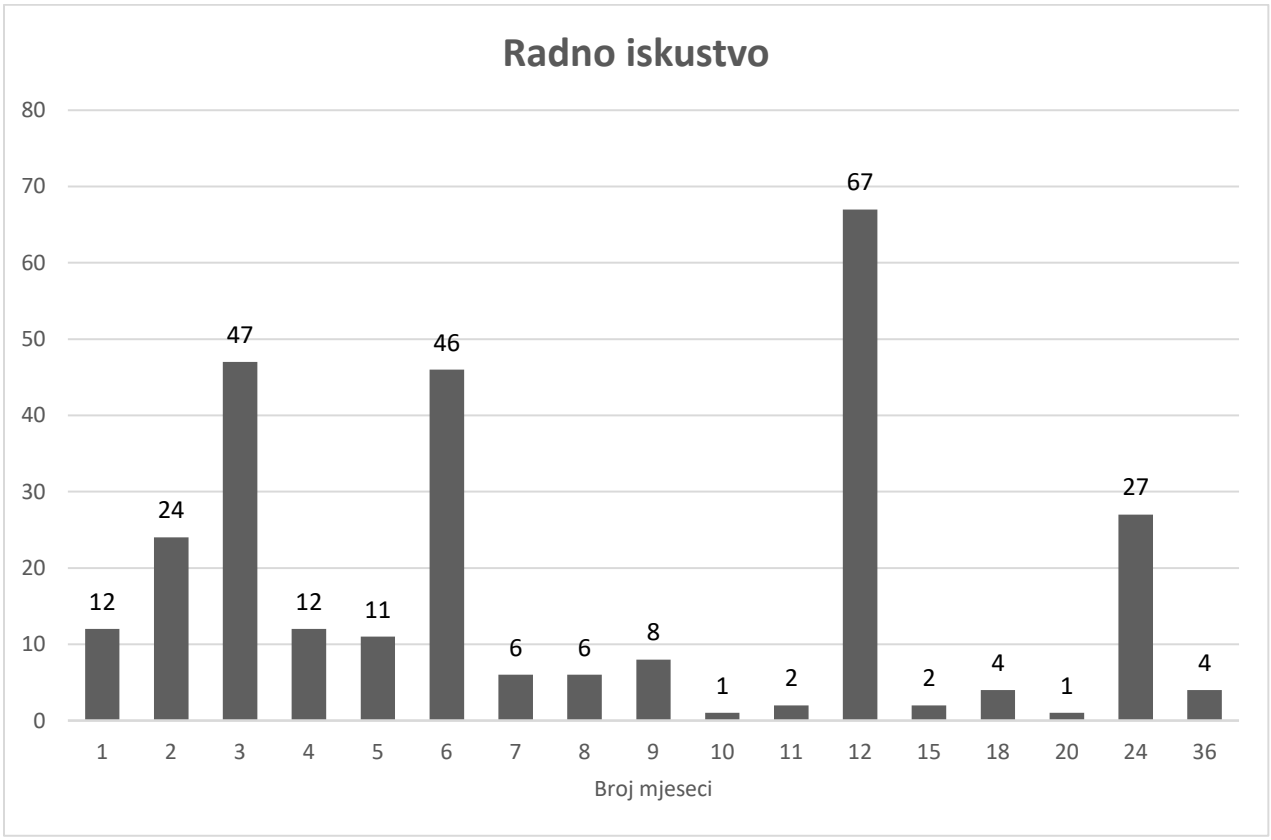
Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 5. i Grafikona 5. vidljivo je da od ispitanika koji su odgovorili da imaju radnog iskustva, njih 280 ili 76,92%, najviše ih ima 12 mjeseci radnog iskustva, odnosno njih 67 ili 23,93%. Najmanje ispitanika je radilo 10 i 20 mjeseci, odnosno 1 ispitanik.

Tablica 5. Prikaz ispitanika koji imaju radno iskustvo iskazano u mjesecima

Broj mjeseci	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni postotak
1	12	4,29	4,29
2	24	8,57	12,86
3	47	16,79	29,65
4	12	4,29	33,93
5	11	3,93	37,86
6	46	16,43	54,29
7	6	2,14	56,43
8	6	2,14	58,58
9	8	2,86	61,43
10	1	0,36	61,79
11	2	0,71	62,50
12	67	23,93	86,43
15	2	0,71	87,15
18	4	1,43	88,58
20	1	0,36	88,93
24	27	9,64	98,58
36	4	1,43	100,00
Ukupno	280	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Grafikon 5. Prikaz ispitanika koji imaju radno iskustvo iskazano u mjesecima

Izvor: istraživanje autora N=364

U nastavku rada prikazane su vrijednosti deskriptivne statistike. Izračunate su prosječne vrijednosti, mod, medijan, standardna devijacija, donji i gornji kvartil.

Kao što je spomenuto, akademske vještine su se istraživale putem 9 pitanja u anketnom upitniku. U vezi s time u Tablici 6. prikazane su srednje vrijednosti i mjera disperzije za sva pitanja iz upitnika vezana uz akademske vještine.

Prije objašnjavanja deskriptivne statistike bitno je naglasiti da tvrdnja o ispitnom kompleksu je negativno polarizirana, zbog čega kod računanja razvijenosti akademske vještine ispitnog kompleksa se koriste inverzne vrijednosti.

Iz Tablice 6. da se može utvrditi da je u najvećoj mjeri među studentima razvijena akademska vještina razumijevanja pročitanog (aritmetička sredina 3,40), dok je najmanje razvijena akademska vještina ispitni kompleks koji je u velikoj mjeri prisutan kod pripreme i polaganja ispita (prosječna vrijednost razvijenosti 2,51). Ukupna razina razvijenosti akademskih vještina je 3,03, odnosno riječ je o umjerenoj razvijenosti.
Nakon definiranja vrijednosti ranga potrebno je objasniti vrijednost medijana i moda. Medijan predstavlja vrijednost koja niz dijeli na dva jednaka dijela i iznosi 3,11, što znači da 50% ispitanih studenata ima razvijene vještine ranga 3,11 ili manje, dok drugih 50% studenata ima vrijednost ranga 3,11 ili više. Drugim riječima polovica studenata ima najlošije, loše ili dobro razvijene akademske vještine, dok druga polovica ima dobro ili najbolje razvijene akademske vještine. Mod je vrijednost koja predstavlja najčešće korišten stupanj slaganja s izjavom, i u ovom slučaju njegova vrijednost iznosi 2,89. Vrijednost moda pokazuje da se većina ispitanih studenata niti se slažu, niti ne slažu sa postavljenim tvrdnjama. Standardna devijacija predstavlja prosječno odstupanje slaganja s tvrdnjama od aritmetičke sredine i iznosi 0,52, što znači da prosječna vrijednost razvijenosti akademskih vještina odstupa za 0,52. Donji kvartil predstavlja vrijednost koja sve elemente u distribuciji frekvencija dijeli na 25% elemenata koji imaju vrijednost obilježja jednaku ili manju od vrijednosti donjeg kvartila i na 75% elemenata koji imaju vrijednost obilježja jednaku ili veću od donjeg kvartila, u ovom slučaju ona iznosi 2,67. Gornji kvartil iznosi 3,33, on predstavlja da 75% studenata ima razvijene akademske vještine 3,33 ili manju, a 25% studenata ima 3,33 ili veću razvijenost akademskih vještina.

Tablica 6. Deskriptivna statistika akademskih vještina

	N	Prosječna vrijednost	Medijan	Mod	St. dev.	Q1	Q3
Slušanje i praćenje	364	2.93	3.00	3.00	0.86	2.00	3.00
Vođenje bilješki	364	2.77	3.00	2.00	1.17	2.00	4.00
Motivacija	364	2.88	3.00	3.00	1.13	2.00	4.00
Pamćenje	364	3.31	3.00	3.00	0.94	3.00	4.00
Organizacija	364	2.57	3.00	2.00	1.04	2.00	3.00
Timski rad i kooperativno učenje	364	3.04	3.00	3.00a	1.21	2.00	4.00
Razumijevanje pročitanog	364	3.40	3.00	3.00	0.85	3.00	4.00
Ispitni kompleks	364	2.51	2.00	2.00	1.20	2.00	3.00
Upravljanje vremenom	364	2.91	3.00	3.00	1.16	2.00	4.00
AKADEMSKE VJEŠTINE	364	3.03	3.11	2.89	0.52	2.67	3.33

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 7. je vidljivo da je u najvećoj mjeri među studentima razvijena životna vještina samoprezentacije (aritmetička sredina 3,80), dok je u najmanjoj mjeri razvijena vještina adekvatnog suočavanja sa stresom (aritmetička sredina 2,90). Ukupna razvijenost životnih vještina je 3,479, odnosno riječ je o umjerenoj razvijenosti.

Medijan dijeli niz na dva jednaka dijela, odnosno on iznosi 3,40 to znači da polovica ispitanih studenata ima razvijene životne vještine ranga 3,40 ili manje, dok druga polovica ima razvijene životne vještine 3,40 ili više. Drugim riječima polovica studenata ima najlošije, loše ili dobro razvijene životne vještine, dok druga polovica ima dobro ili najbolje razvijene životne vještine. Mod je vrijednost koja predstavlja najčešće korišten stupanj slaganja s izjavom, i u ovom slučaju njegova vrijednost iznosi 3,40, što znači da se studenti većinom niti slažu, niti ne slažu sa postavljenim tvrdnjama. Standardna devijacija predstavlja prosječno odstupanje slaganja s tvrdnjama od aritmetičke sredine, i iznosi 0,53. Donji kvartil predstavlja vrijednost koja sve elemente u distribuciji frekvencija dijeli na 25% elemenata koji imaju vrijednost obilježja jednaku ili manju od vrijednosti donjeg kvartila i na 75% elemenata koji imaju vrijednost obilježja jednaku ili veću od donjeg kvartila, u ovom slučaju ona iznosi 3,20. Gornji kvartil iznosi 3,80, on predstavlja da 75% studenata ima razvijene akademske vještine 3,33 ili manju, a 25% studenata ima 3,80 ili veću razvijenost životnih vještina.

Tablica 7. Deskriptivna statistika životnih vještina

	N	Prosječna vrijednost	Medijan	Mod	St. dev.	Q1	Q3
Asertivnost	364	3.72	4.00	4.00	0.97	3.00	4.00
Samoprezentacijske vještine	364	3.80	4.00	4.00	0.90	3.00	4.00
Komunikacijske vještine	364	3.78	4.00	4.00	0.93	3.00	4.00
Vještine adekvatnog suočavanja sa stresom	364	2.90	3.00	3.00	1.12	2.00	4.00
Vještine odgovornog donošenja odluka	364	3.29	3.00	3.00	0.88	3.00	4.00
ŽIVOTNE VJEŠTINE	364	3.497	3.400	3,40	0.53	3.20	3.80

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 8. se može vidljivo je da se može utvrditi da je u najvećoj mjeri među studentima razvijena tehnička vještina (aritmetička sredina 3,72), dok je najmanje razvijena menadžerska vještina kontroliranja te njena prosječna vrijednost iznosi 2,34. Ukupna prosječna vrijednost menadžerskih vještina iznosi 2,91, odnosno riječ je o umjerenoj razvijenosti.

U nastavku će se pojasniti mod, medijan, standardna devijacija, donji i gornji kvartil.

Medijan predstavlja vrijednost koja niz dijeli na dva jednaka dijela i iznosi 2,88, što znači da 50% ispitanih studenata ima razvijene vještine ranga 2,88 ili manje, dok drugih 50% studenata ima vrijednost ranga 2,88 ili više. Drugim riječima polovica studenata ima najlošije, loše ili dobro razvijene menadžerske vještine, dok druga polovica ima dobro ili najbolje razvijene menadžerske vještine. Mod je vrijednost koja predstavlja najčešće korišten stupanj slaganja s izjavom, i u ovom slučaju njegova vrijednost iznosi 2,625. Vrijednost moda pokazuje da većina ispitanih studenata niti se slažu, niti ne slažu sa postavljenim tvrdnjama. Standardna devijacija predstavlja prosječno odstupanje slaganja s tvrdnjama od aritmetičke sredine, i iznosi 0,61. Donji kvartil predstavlja vrijednost koja sve elemente u distribuciji frekvencija dijeli na 25% elemenata koji imaju vrijednost obilježja jednaku ili manju od vrijednosti donjeg kvartila i na 75% elemenata koji imaju vrijednost obilježja jednaku ili veću od donjeg kvartila, u ovom slučaju ona iznosi 2,50. Gornji kvartil iznosi 3,25, on predstavlja da 75% studenata ima razvijene akademske vještine 3,25 ili manju, a 25% studenata ima 3,25 ili veću razvijenost akademskih vještina

Tablica 8. Deskriptivna statistika menadžerskih vještina

	N	Prosječna vrijednost	Medijan	Mod	St. dev.	Q1	Q3
Konceptualna vještina	364	3.51	4.00	4.00	0.86	3.00	4.00
Vještina rada s ljudima	364	3.16	3.00	3.00	0.88	3.00	4.00
Tehničke vještine	364	3.72	4.00	4.00	0.85	3.00	4.00
Vještina oblikovanja	364	3.21	3.00	3.00	0.76	3.00	4.00
Vještina planiranja	364	2.57	3.00	2.00	0.88	2.00	3.00
Vještina organiziranja	364	2.36	2.00	2.00	0.96	2.00	3.00
Vještina kontroliranja	364	2.34	2.00	2.00	0.94	2.00	3.00
Vještina vođenja	364	2.40	2.00	2.00	1.18	1.00	3.00
MENADŽERSKE VJEŠTINE	364	2.91	2.88	2,625a	0.61	2.50	3.25

Izvor: istraživanje autora N=364

4.2.2. Rezultati istraživanja razvijenosti vještina kod studenata prvih godina studija

S obzirom da su vještine u teorijskom dijelu podijeljene na tri grupe tako će se za lakše razumijevanje podijeliti i rezultati istraživanja na akademske, životne i menadžerske vještine studenata.

Ispitanicima su postavljene tvrdnje koje opisuju određene situacije, a tvrdnje su ocjenjivali pomoću Liketove ljestvice. Što je ocjena tvrdnje veća to su razvijenije vještine kod studenata prve godine studija Ekonomskog fakulteta u Splitu. U sljedećim tablicama biti će nešto detaljnije razrađeni pojedini odgovori kako bi se dobio bolji uvid u način razmišljanja ispitanika te na koji način su odgovarali na specifične situacije.

4.2.2.1. Rezultati istraživanja razvijenosti akademskih vještina kod studenata prvih godina studija

Iz Tablice 9. vidi se koliko je vještina pažnje i slušanja kod studenata razvijena. Najviše studenata tj. njih 171 ili 46,98% za tvrdnju „*Na predavanjima sam skoncentriran/a i slušam profesore*“ dalo srednju ocjenu, odnosno niti se slažem, niti se ne slažem. Iz ovoga možemo zaključiti da velik dio studenata ima srednje razvijenu vještinu pamćenja i slušanja. Uopće se

ne slaže s tvrdnjom 17 ispitanika, odnosno 4,67%, dok 24,18%, tj. 88 ispitanika se uglavnom ne slaže s tvrdnjom. S tvrdnjom se uglavnom slaže 79 ispitanika, odnosno 21,70%, a najmanje studenata odnosno njih 9 ili 2,47% se potpuno slaže sa postavljenom tvrdnjom.

Tablica 9. Na predavanjima sam skoncentriran/a i slušam profesore.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	17	4,67	4,67
Uglavnom se ne slažem	88	24,18	28,85
Niti se slažem, niti se ne slažem	171	46,98	75,82
Uglavnom se slažem	79	21,70	97,53
Potpuno se slažem	9	2,47	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 10. vidi se koliko je razvijena vještina vođenja bilješki kod studenata. Najviše studenata tj. njih 103 ili 28,30% za tvrdnju „*Na predavanjima vodim bilješke koje koristim kada učim kao dodatne smjernice*“ odgovorilo kako se s tvrdnjom uopće ne slaže. Iz ovoga je razvidno da studenti ne vode bilješke prilikom slušanja predavanja te je samim time vještina vođenja bilješki kod studenata slabo razvijena. Veći broj ispitanika, odnosno njih 99 ili 27,20% se sa tvrdnjom niti slaže, niti ne slaže. Uopće se ne slaže s tvrdnjom 57 ili 15,66% ispitanika, uglavnom se slaže njih 78 ili 21,43% te njih 27 ili 7,42% ispitanika se u potpuno slažu s tvrdnjom.

Tablica 10. Na predavanjima vodim bilješke koje koristim kada učim kao dodatne smjernice.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	57	15,66	15,66
Uglavnom se ne slažem	103	28,30	43,96
Niti se slažem, niti se ne slažem	99	27,20	71,15
Uglavnom se slažem	78	21,43	92,58
Potpuno se slažem	27	7,42	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 11. vidljivo je da je najviše studenata tj. njih 124 ili 34,07% na tvrdnju „*Kada učim motivacija mi je stjecanje znanja, a ne ocjena*“ odgovorilo da se s tvrdnjom niti slaže, niti ne slaže. Čak 83 ili 22,80% studenata se s tvrdnjom uglavnom ne slaže, dok njih 82 ili 22,53% se sa tvrdnjom se uglavnom slaže. 48 ili 13,19% studenata uopće se ne slaže s tvrdnjom, dok se samo njih 27 ili 7,42% potpuno slaže s tvrdnjom.

Tablica 11. Kada učim motivacija mi je stjecanje znanja, a ne ocjena.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni postotak
Uopće se ne slažem	48	13,19	13,19
Uglavnom se ne slažem	83	22,80	35,99
Niti se slažem, niti se ne slažem	124	34,07	70,06
Uglavnom se slažem	82	22,53	92,59
Potpuno se slažem	27	7,42	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 12. može se vidjeti koliko je razvijeno pamćenje kod studenata. Najviše studenata tj. njih 136 ili 37,36% na tvrdnju „*Brzo pamtim i gradivo učim s razumijevanjem*“ dalo odgovor niti se slažem niti se ne slaže. 124 ili 34,07% studenata se uglavnom slaže s tvrdnjom, dok njih 61 ili 16,76% se uglavnom ne slaže. Manji broj studenata se potpuno slaže s tvrdnjom, odnosno njih 34 ili 9,34%. Najmanje studenata se uopće ne slaže s tvrdnjom tj. njih 9 ili 2,47%.

Tablica 12. Brzo pamtim i gradivo učim sa razumijevanjem.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	9	2,47	2,47
Uglavnom se ne slažem	61	16,76	19,23
Niti se slažem, niti se ne slažem	136	37,36	56,59
Uglavnom se slažem	124	34,07	90,66
Potpuno se slažem	34	9,34	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 13. može se vidjeti koliko je razvijena vještina organiziranja kod studenata. Najviše studenata tj. njih 121 ili 33,24% na tvrdnju „*Za ispite/kolokvije učim redovito*“ odgovorilo da se uglavnom ne slažu, dok 118 ili 32,42% studenata se niti slaže, niti ne slaže s tvrdnjom. Iz ovoga se može zaključiti da većina studenata ima slabo razvijenu vještinu organiziranja. 58 ili

15,93% studenata se uopće ne slaže s tvrdnjom, 54 ili 14,84% studenata se uglavnom se slaže s tvrdnjom, dok se njih 13 ili 3,57% potpuno slaže.

Tablica 13. Za ispite/kolokvije učim redovito.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	58	15,93	15,93
Uglavnom se ne slažem	121	33,24	49,17
Niti se slažem, niti se ne slažem	118	32,42	81,59
Uglavnom se slažem	54	14,84	96,42
Potpuno se slažem	13	3,57	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 14. može se vidjeti koliko je razvijena vještina timskog rada i kooperativnog učenja. 96 ili 26,37% na tvrdnju „*Bolje rezultate postižem timskim radom i kooperativnim učenjem*“ su odgovorili ravnopravno sa odgovorima da se niti se slažu, niti ne slažu i uglavnom se slažu. Iz ovoga možemo zaključiti da velik dio studenata ima srednje, odnosno vrlo dobro razvijenu vještinu timskog rada i kooperativnog učenja. 85 ili 23,35% studenata se uglavnom ne slažu s tvrdnjom, 43 ili 11,81% se uopće ne slaže, dok njih 44 ili 12,09% se potpuno slaže s tvrdnjom.

Tablica 14. Bolje rezultate postižem timskim radom i kooperativnim učenjem.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	43	11,81	11,81
Uglavnom se ne slažem	85	23,35	35,16
Niti se slažem, niti se ne slažem	96	26,37	61,54
Uglavnom se slažem	96	26,37	87,91
Potpuno se slažem	44	12,09	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 15. može se vidjeti koliko je razvijena vještina razumijevanja pročitanog kod studenata prve godine studija Ekonomskog fakulteta u Splitu. Najviše studenata, njih 150 ili 41,21% na tvrdnju „*Brzo povezujem gradivo te ga primjenjujem u praksi*“ dalo je odgovor da se niti slažu, niti se ne slažu, što znači da većina ispitanika ima srednje razvijenu vještinu razumijevanja pročitanog. Čak 133 ili 36,54% studenata se uglavnom slažu s tvrdnjom, dok 45

ili 12,36% studenata se uglavnom ne slažu s tvrdnjom. 32 ili 8,79% studenata se potpuno slaže s tvrdnjom, a njih 4 ili 1,10% se s tvrdnjom uopće ne slaže.

Tablica 15. Brzo povezujem gradivo te ga primjenjujem u praksi.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	4	1,10	1,10
Uglavnom se ne slažem	45	12,36	13,46
Niti se slažem, niti se ne slažem	150	41,21	54,67
Uglavnom se slažem	133	36,54	91,21
Potpuno se slažem	32	8,79	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 16. se vidi koliko je razvijen ispitni kompleks kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 102 ili 28,02% uglavnom se slaže s tvrdnjom „*Prilikom pripreme i polaganja ispita osjećam napetost, tjeskobu i osjećaj bespomoćnosti u vrijeme ispitnog roka i zabrinutost oko eventualnog negativnog ishoda nakon ispita*“. 90 ili 24,73% studenata se potpuno slaže s tvrdnjom, dok njih 87 ili 23,90% se niti ne slaže, niti ne slaže s tvrdnjom. Čak 65 ili 17,86% studenata se uglavnom ne slažu s tvrdnjom, dok njih 20 ili 5,49% se uopće ne slaže s postavljenom tvrdnjom.

Tablica 16. Prilikom pripreme i polaganja ispita osjećam napetost, tjeskobu i osjećaj bespomoćnosti u vrijeme ispitnog roka i zabrinutost oko eventualnog negativnog ishoda nakon ispita.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	20	5,49	5,49
Uglavnom se ne slažem	65	17,86	23,35
Niti se slažem, niti se ne slažem	87	23,90	47,25
Uglavnom se slažem	102	28,02	75,27
Potpuno se slažem	90	24,73	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 17. se vidi koliko je razvijena vještina upravljanja vremenom kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, odnosno njih 108 ili 29,67% na tvrdnju „*U učenju, pa i svim drugim aktivnostima unaprijed organiziram svoje vrijeme i bilježim što tijekom dana trebam napraviti*“ dali su odgovor da niti slažu, niti ne

slažu. Čak 98 ili 26,92% studenata se s tvrdnjom uglavnom slažu, dok njih 79 ili 21,70% se s tvrdnjom uglavnom ne slažu. 52 ili 14,29% studenata se uopće ne slažu s tvrdnjom, dok njih 27 ili 7,42% se potpuno slažu s tvrdnjom.

Tablica 17. U učenju, pa i svim drugim aktivnostima unaprijed organiziram svoje vrijeme i bilježim što tijekom dana trebam napraviti.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	52	14,29	14,29
Uglavnom se ne slažem	79	21,70	35,99
Niti se slažem, niti se ne slažem	108	29,67	65,66
Uglavnom se slažem	98	26,92	92,59
Potpuno se slažem	27	7,42	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

4.2.2.2. Rezultati istraživanja razvijenosti životnih vještina kod studenata prvih godina studija

Iz Tablice 18. se vidi koliko je razvijeno usvajanje vještine asertivnosti kod studenata prvih godina studija Ekonomskog fakulteta u Splitu. Najviše studenata, njih 147 ili 40,38% na tvrdnju „*Na pristojan i odlučan način govorim što mislim, bez očekivanja da će uvijek biti po mom*“ dalo je odgovor da s uglavnom slažu. Iz ovoga možemo zaključiti da velik dio studenata ima vrlo dobro razvijenu vještinu asertivnosti. 93 ili 25,55% studenata niti se slaže, niti se ne slaže, dok 82 ili 22,53% se s tvrdnjom potpuno slaže. S tvrdnjom se uglavnom ne slaže 36 ili 9,89% studenata, a njih 6 ili 1,65% se uopće ne slaže s tvrdnjom.

Tablica 18. Na pristojan i odlučan način govorim što mislim, bez očekivanja da će uvijek biti po mom.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	6	1,65	1,65
Uglavnom se ne slažem	36	9,89	11,54
Niti se slažem, niti se ne slažem	93	25,55	37,09
Uglavnom se slažem	147	40,38	77,47
Potpuno se slažem	82	22,53	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 19. se vidi koliko su razvijene samoprezentacijske vještine kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 168 ili 46,15% na tvrdnju „*Prilikom upoznavanja s novim ljudima važno mi je ostaviti dobar prvi dojam jer on ima snažan utjecaj na daljnji odnos*“ dalo je odgovor da se uglavnom slažu. Čak 94 ili 25,82% studenata se s tvrdnjom niti slaže, niti se ne slaže, dok njih 77 ili 21,15% se potpuno slažu s tvrdnjom. 18 ili 4,95% studenata se uglavnom ne slažu, a njih 7 ili 1,92% se uopće ne slažu s tvrdnjom.

Tablica 19. Prilikom upoznavanja s novim ljudima važno mi je ostaviti dobar prvi dojam jer on ima snažan utjecaj na daljnji odnos.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	7	1,92	1,92
Uglavnom se ne slažem	18	4,95	6,87
Niti se slažem, niti se ne slažem	94	25,82	32,69
Uglavnom se slažem	168	46,15	78,84
Potpuno se slažem	77	21,15	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 20. se vidi koliko su razvijene komunikacijske vještine kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, odnosno njih 160 ili 43,96% na tvrdnju „*Komunikativna sam osoba, prilikom razgovora nastojim zainteresirati sugovornike za ono što govorim*“ dalo je odgovor da se uglavnom slažu. Potpuno se slaže s tvrdnjom 82 ili 22,53% studenata, njih 85 ili 23,35% se niti slaže, niti ne slaže s tvrdnjom. 34 ili 9,34% studenata se uglavnom ne slažu, dok njih 3 ili 0,82% se uopće ne slažu s tvrdnjom.

Tablica 20. Komunikativna sam osoba, prilikom razgovora nastojim zainteresirati sugovornike za ono što govorim.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	3	0,82	0,82
Uglavnom se ne slažem	34	9,34	10,16
Niti se slažem, niti se ne slažem	85	23,35	33,51
Uglavnom se slažem	160	43,96	77,47
Potpuno se slažem	82	22,53	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 21. vidi se koliko su razvijene vještine adekvatnog upravljanja sa stresom kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 127 ili 34,89% na tvrdnju „*Prije usmenog/pismenog ispita uspješno upravljam stresom*“ je dalo odgovor niti se slažem, niti se ne slažem. Čak, 93 ili 25,55% studenata se uglavnom slažu s tvrdnjom, njih 71 ili 19,51% se uglavnom ne slažu s tvrdnjom. 40 ili 10,99% studenata se uopće ne slažu, a njih 33 ili 9,07% se potpuno slažu.

Tablica 21. Prije usmenog/pismenog ispita uspješno upravljam stresom.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	40	10,99	10,99
Uglavnom se ne slažem	93	25,55	36,54
Niti se slažem, niti se ne slažem	127	34,89	71,43
Uglavnom se slažem	71	19,51	90,94
Potpuno se slažem	33	9,07	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 22. vidi se koliko su razvijene vještine odgovornog donošenja odluka kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 158 ili 43,41% na tvrdnju „*Kao vođa tima prilikom rasprava iznosim kritičko mišljenje, nastojim riješiti nastale probleme te se za njih smatram odgovornim*“ dalo je odgovor niti se slažem niti se ne slažem. Čak, 113 ili 31,04% studenata uglavnom se slaže s tvrdnjom, dok njih 57 ili 15,66% se uglavnom ne slažu. 30 ili 8,24% studenata se potpuno slažu s tvrdnjom, a njih 6 ili 1,65% se ne slažu s tvrdnjom.

Tablica 22. Kao vođa tima prilikom rasprava iznosim kritičko mišljenje, nastojim riješiti nastale probleme te se za njih smatram odgovornim.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	6	1,65	1,65
Uglavnom se ne slažem	57	15,66	17,31
Niti se slažem, niti se ne slažem	158	43,41	60,72
Uglavnom se slažem	113	31,04	91,76
Potpuno se slažem	30	8,24	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

4.2.2.3. Rezultati istraživanja razvijenosti menadžerskih vještina kod studenata prvih godina studija

Iz Tablice 23. vidi se koliko su razvijene konceptualne vještine kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 148 ili 40,66% na tvrdnju „*U timskom radu ukoliko dođe do problema sagledavam širu sliku, donosim odluke i rješavam problem*“ dalo je odgovor uglavnom se slažem. Čak, 138 ili 37,91% studenata uglavnom se niti slaže , niti ne slaže s tvrdnjom, dok njih 41 ili 11,26% se potpuno slažu s tvrdnjom. 31 ili 8,52% studenata se uglavnom ne slažu s tvrdnjom, a njih 6 ili 1,65% se uopće ne slažu s tvrdnjom.

Tablica 23. U timskom radu ukoliko dođe do problema sagledavam širu sliku, donosim odluke i rješavam probleme.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	6	1,65	1,65
Uglavnom se ne slažem	31	8,52	10,17
Niti se slažem, niti se ne slažem	138	37,91	48,08
Uglavnom se slažem	148	40,66	88,74
Potpuno se slažem	41	11,26	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 24. vidi se koliko su razvijene vještine rada s ljudima kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 163 ili 44,78% na tvrdnju „*Kada radim u timu motiviram ljude na rad, te sam osoba u koju svi imaju povjerenje*“ dalo je odgovor niti se slažem, niti se ne slažem. Čak, 104 ili 28,57% studenata dalo je odgovor da se uglavnom slažu s tvrdnjom, dok njih 66 ili 18,13% se uglavnom ne slažu. 21 ili 5,77% studenata se potpuno slažu, s njih 10 ili 2,75% se uopće ne slažu sa tvrdnjom.

Tablica 24. Kada radim u timu motiviram ljude na rad, te sam osoba u koju svi imaju povjerenje.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	10	2,75	2,75
Uglavnom se ne slažem	66	18,13	20,88
Niti se slažem, niti se ne slažem	163	44,78	65,66
Uglavnom se slažem	104	28,57	94,23
Potpuno se slažem	21	5,77	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 25. vidi se koliko su razvijene tehničke vještine kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu. Najviše studenata, odnosno njih 178 ili 48,90% na tvrdnju „*Prilikom izvršavanja određenih zadataka koristim se prethodnim iskustvima, provjeravam detalje i poštujem rokove*“ dalo je odgovor uglavnom se slažem. Čak, 102 ili 28,02% studenata se niti slaže, niti se ne slaže s tvrdnjom, dok njih 58 ili 15,93% se potpuno slažu. 21 ili 5,77% studenata se uglavnom ne slažu, dok se njih 5 ili 1,37% uopće ne slažu s tvrdnjom.

Tablica 25. Prilikom izvršavanja određenih zadataka koristim se prethodnim iskustvima, provjeravam detalje i poštujem rokove.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	5	1,37	1,37
Uglavnom se ne slažem	21	5,77	7,14
Niti se slažem, niti se ne slažem	102	28,02	35,16
Uglavnom se slažem	178	48,90	84,06
Potpuno se slažem	58	15,93	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 26. se vidi koliko je razvijena vještina oblikovanja kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 190 ili 52,20% na tvrdnju „*U slučaju problema u timu brzo oblikujem efikasno rješenje*“ dalo je odgovor niti se ne slažem, niti se slažem. Čak 107 ili 29,40% studenata se uglavnom slaže, a njih 49 ili 13,46% se uglavnom ne slaže. 14 ili 3,85% studenata se potpuno slaže, dok njih 4 ili 1,10% se uopće ne slažu s tvrdnjom.

Tablice 26. U slučaju problema u timu brzo oblikujem efikasno rješenje.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	4	1,10	1,10
Uglavnom se ne slažem	49	13,46	14,56
Niti se slažem, niti se ne slažem	190	52,20	66,76
Uglavnom se slažem	107	29,40	96,15
Potpuno se slažem	14	3,85	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 27. vidi se koliko je razvijena vještina oblikovanja kod studenata prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 141 ili 38,74% na tvrdnju „*Prilikom planiranja timskog rada ja sam osoba koja određuje glavne smjernice*“ je odgovorilo da se uglavnom ne slažu. Čak, 137 ili 37,64% studenata se niti ne slaže, niti se slaže, dok njih 45 ili 12,36% uglavnom se slažu s tvrdnjom. 36 ili 9,89% studenata se uopće ne slažu, a njih 5 ili 1,37% se potpuno slažu s tvrdnjom.

Tablica 27. Prilikom planiranja timskog rada ja sam osoba koja određuje glavne smjernice.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	36	9,89	9,89
Uglavnom se ne slažem	141	38,74	48,63
Niti se slažem, niti se ne slažem	137	37,64	86,26
Uglavnom se slažem	45	12,36	98,63
Potpuno se slažem	5	1,37	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 28. vidi se koliko je razvijena vještina organiziranja kod studenata na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 150 ili 41,21% na tvrdnju „*U timu sam osoba koja dijeli zadatke članovima tima i organizira rad tima*“ dalo je odgovor uglavnom se ne slažem. Čak, 104 ili 28,57% studenata se niti slaže, niti se ne slaže, dok njih 67 ili 18,41% uopće se ne slaže s tvrdnjom. 36 ili 9,89% studenata se uglavnom slaže, a njih 7 ili 1,92% se potpuno slaže.

Tablica 28. U timu sam osoba koja dijeli zadatke članovima tima i organizira rad tima.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	67	18,41	18,41
Uglavnom se ne slažem	150	41,21	59,62
Niti se slažem, niti se ne slažem	104	28,57	88,19
Uglavnom se slažem	36	9,89	98,08
Potpuno se slažem	7	1,92	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 29. vidi se koliko je razvijena vještina kontroliranja kod studenata na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 137 ili 37,64% je na tvrdnju „*U timu sam osoba koja kontrolira rad ostalih članova i obavljanje zadatka*“ dali odgovor da se uglavnom ne slažu. Čak, 114 ili 31,32% studenata se niti slažu, niti ne slažu, dok 74 ili 20,33% njih se uopće ne

slažu s tvrdnjom. 35 ili 9,62% studenata se uglavnom slažu, ali 4 ili 1,10% njih se potpuno slažu s tvrdnjom.

Tablica 29. U timu sam osoba koja kontrolira rad ostalih članova i obavljanje zadatka.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	74	20,33	20,33
Uglavnom se ne slažem	137	37,64	57,97
Niti se slažem, niti se ne slažem	114	31,32	89,29
Uglavnom se slažem	35	9,62	98,90
Potpuno se slažem	4	1,10	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

Iz Tablice 30. vidi se koliko je razvijena vještina vođenja kod studenata prve godine studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Najviše studenata, njih 109 ili 29,95% a tvrdnju „*U timu se vidim kao vođa*“ dali su odgovor da se uglavnom ne slažu. Njih 98 ili 26,92% se niti slaže, niti se ne slaže, a njih 97 ili 26,65% se uopće ne slažu s tvrdnjom. 35 ili 9,62% se uglavnom ne slažu, a njih 25 ili 6,87% se potpuno slažu s tvrdnjom.

Tablica 30. U timu se vidim kao vođa.

	Frekvencija	Relativni udio (%)	Kumulativni udio
Uopće se ne slažem	97	26,65	26,65
Uglavnom se ne slažem	109	29,95	56,60
Niti se slažem, niti se ne slažem	98	26,92	83,52
Uglavnom se slažem	35	9,62	93,13
Potpuno se slažem	25	6,87	100,00
Ukupno	364	100,00	

Izvor: istraživanje autora N=364

4.2.3. Testiranje hipoteza

U sljedećem dijelu empirijskog istraživanja, fokus je na testiranju hipoteza koje su definirane u teorijskom dijelu rada (5 hipoteza – 2 glavne i 3 pomoćnih). U ovom empirijskom istraživanju koristiti će se sljedeći statistički testovi za testiranje hipoteza:

- T test,
- Levene´s test
- Pearsonov koeficijent korelacije.

Sva testiranja vrše se uz graničnu razinu signifikantnosti u iznosu 5%.

Hipoteza 1. Postoji razlika između studenata prvih godina studija u pogledu razvijenosti pojedinih kategorija vještina.

Cilj prve hipoteze jest ustvrditi postoji li statistički značajna veza između odabrane demografske karakteristike, odnosno vrste studija sa razvijenosti vještina kod studenata. U skladu s time, tablica koja slijedi u nastavku prikazuje rezultate testiranja veze između vrste studija

Tablica 31. Prosječne vrijednosti akademskih, životnih i menadžerskih vještina

	Studijski program	N	Prosječna vrijednost	Standardna devijacija	Standardna greška aritmetičke sredine
AKADEMSKE VJEŠTINE	Preddiplomski sveučilišni studij	236	3,073446	,5162391	,0336043
	Stručni studij	128	2,956597	,5136864	,0454039
ŽIVOTNE VJEŠTINE	Preddiplomski sveučilišni studij	236	3,540678	,5515529	,0359030
	Stručni studij	128	3,417188	,4911996	,0434163
MENADŽERSKE VJEŠTINE	Preddiplomski sveučilišni studij	236	2,96186	,629401	,040971
	Stručni studij	128	2,81250	,548127	,048448

Izvor: istraživanje autora N=364

Studenti preddiplomskog sveučilišnog studija u odnosu na studente stručnog studija bilježili su veće prosječne vrijednosti svih oblika promatranih vještina. Je li ujedno riječ o statistički značajnima razlikama testira se T-testom za nezavisne uzorke.

Tablica 32. Rezultati testiranja razlike u vještinama s obzirom na studijski program

		Levene's test homogenosti varijanci		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
AKADEMSKE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	,050	,823	2,066	362	,040	,1168491	,0565702	,0056016	,2280966
	Ako varijance nisu jednake			2,069	261,791	,040	,1168491	,0564868	,0056227	,2280755
ŽIVOTNE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	1,920	,167	2,118	362	,035	,1234905	,0583063	,0088288	,2381521
	Ako varijance nisu jednake			2,192	287,443	,029	,1234905	,0563383	,0126025	,2343784
MENADŽERSKE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	3,484	,063	2,260	362	,024	,149364	,066098	,019381	,279348
	Ako varijance nisu jednake			2,354	292,698	,019	,149364	,063449	,024490	,274239

Izvor: istraživanje autora N=364

Kako bi se utvrdilo postoji li efekt vrste studija na razvijenost vještina, odnosno postoji li razlika između studenata prvih godina stručnog ili preddiplomskog studija u pogledu razvijenosti pojedinih kategorija vještina izračunat je t-test za nezavisne uzorke. Odabir ovog testa bio je opravdan budući da je Levenov test pokazao da je zadovoljena pretpostavka o homogenosti varijanci.

Kod Levenovog testa postavljaju se hipoteze:

$H_0 \ldots \sigma^2_A = \sigma^2_Ž = \sigma^2_M = 0$

$H_1 \ldots \sigma^2_A \neq \sigma^2_Ž \neq \sigma^2_M \neq 0$

Iz rezultata u Tablici 32. vidi se da je empirijska signifikantnost $\alpha^*_A = 0{,}823 \approx 82{,}3\%$, $\alpha^*_Ž = 0{,}167 \approx 16{,}7\%$, $\alpha^*_M = 0{,}063 \approx 6{,}3\%$ što znači da je: $\alpha^*_{A=M=Ž} > 0{,}05$ tj. 5% => H_0, tj. zadovoljen je uvjet da vrijedi nulta hipoteza o homogenosti varijanci uzoraka. To omogućuje nastavak testiranja analize varijance s jednim promjenjivim faktorom. U Tablici 32. prikazani su rezultati testiranja dvaju nezavisnih uzoraka. Postavljene su hipoteze:

$H_0 \ldots \bar{X}_{PRED} - \bar{X}_{STR} = 0$

$H_1 \ldots \bar{X}_{PRED} - \bar{X}_{STR} \neq 0$

Prema dobivenim rezultatima iz Tablice 32. može se vidjeti da je empirijska vrijednost T-testa: $\alpha^*_A = 0{,}040 \approx 4\%$, $\alpha^*_Ž = 0{,}035 \approx 3{,}5\%$, $\alpha^*_M = 0{,}024 \approx 2{,}4\% < 0{,}05$ tj. 5% => H_1, odnosno donosi se zaključak da se hipoteza H1 kojom se pretpostavlja da postoji razlika između studenata prvih godina studija u pogledu razvijenosti pojedinih kategorija vještina prihvaća kao istinita.

Nakon provedenog testiranja T-test je pokazao da postoji razlika razvijenosti pojedinih kategorija vještina kod studenata prve godine preddiplomskog sveučilišnog i stručnog studija, te se hipoteza H1 prihvaća kao istinita.

Hipoteza 2. Postoji razlika u razvijenosti vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija.

Za dokazivanje ove hipoteze koristit će se tri pomoćne hipoteze koje predstavljaju tri grupe vještina (akademske, životne i menadžerske vještine). Rezultati su prikazani u nastavku.

Hipoteza 2a. Postoji razlika u razvijenosti akademskih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija.

Tablica 33. Prosječna ocjena akademskih vještina s obzirom na spol

	Spol	N	Prosječna vrijednost	Standardna devijacija	Standardna greška aritmetičke sredine
AKADEMSKE VJEŠTINE	M	113	2,881023	,5856373	,0550921
	Ž	251	3,100487	,4694996	,0296346

Izvor: istraživanje autora N=364

Studentice imaju veću prosječnu vrijednost u odnosu na studente. Razlika se testira T-testom za nezavisne uzorke.

Tablica 34. Rezultati testiranja razlike u akademskim vještinama s obzirom na spol

		Levene's test homogenosti varijanci		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
AKADEMSKE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	4,946	,027	-3,811	362	,000	-,2194643	,0575802	-,3326980	-,1062306
	Ako varijance nisu jednake			-3,508	179,459	,001	-,2194643	,0625568	-,3429058	-,0960229

Izvor: istraživanje autora N=364

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između spola kod studenata/ica prvih godina studija u pogledu razvijenosti akademskih vještina izračunat je t-test za nezavisne uzorke.

U Tablici 34. prikazani su rezultati testiranja dvaju nezavisnih uzoraka, te s obzirom da se odbacila pomoćna hipoteza H_0 kod Levene's testa uzimamo u obzir rezultate u drugom retku. Postavljene su hipoteze:

$pH_0 \ldots \bar{X}_M - \bar{X}_Ž = 0$

$pH_1 \ldots \bar{X}_M - \bar{X}_Ž \neq 0$

Na temelju empirijske signifikantnosti $\alpha^*_{SPOL} = 0{,}001 \approx 11\% < 0{,}05$ tj. $5\% \Rightarrow pH_1$, odnosno može se donijeti zaključak da postoji statistički značajna razlika, veća vrijednost utvrđena kod studentica.

Tablica 35. Korelacijska matrica dobi i akademskih vještina

		Dob	AKADEMSKE VJEŠTINE
Dob	Pearsonov koeficijent korelacije	1	,046
	Signifikantnost (2-tailed)		,385
	N	364	364
AKADEMSKE VJEŠTINE	Pearsonov koeficijent korelacije	,046	1
	Signifikantnost (2-tailed)	,385	
	N	364	364

Izvor: istraživanje autora N=364

Prema Tablici 35. korelacije može se zaključiti da korelacija između dobi i razvijenosti akademskih vještina iznosi 0,046 (r=0,046). Da bi se testirala značajnost izračunatog Pearsonovog koeficijenta korelacije postavljaju se pomoćne hipoteze:

$pH_0 \ldots r=0$

$pH_1 \ldots r \neq 0$

Prema rezultatima iz outputa može se vidjeti da je empirijska signifikantnost koeficijenta korelacije $\alpha^*=0,385 \approx 38,5\% > 0,05$ tj. $5\% \Rightarrow pH_0$, što znači da je $\alpha^* > 5\%$ i da je koeficijent korelacije između spola i razvijenosti akademskih vještina kod studenata prvih godina studija statistički nije statistički značajan uz signifikantnost testa od 5%.

Tablica 36. Prosječna ocjena akademskih vještina s obzirom na radno iskustvo

	Radno iskustvo	N	Prosječna vrijednost	Standardna devijacija	Standardna greška aritmetičke sredine
AKADEMSKE VJEŠTINE	Da	280	3,017460	,5181380	,0309647
	Ne	84	3,082011	,5160287	,0563033

Izvor: istraživanje autora N=364

Ne postoji razlika u prosječnim vrijednostima između studenata koji imaju i onih koji nemaju radnog iskustva.

Razlika se testira T-testom za nezavisne uzorke.

Tablica 37. Rezultati testiranja razlike u akademskim vještinama s obzirom na radno iskustvo

		Levene's test homogenosti varijanci		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
AKADEMKE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	,00	,985	-1,002	362	,317	-,0645503	,0643980	-,1911915	,0620910
	Ako varijance nisu jednake			-1,005	137,071	,317	-,0645503	,0642563	-,1916122	,0625116

Izvor: istraživanje autora N=364

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između radnog iskustva kod studenata/ica prvih godina studija u pogledu razvijenosti akademskih vještina izračunat je t-test za nezavisne uzorke.
Na temelju empirijske signifikantnost Levene's testa α^*_{RI}= 0,985 ≈ 98,5% što znači da je: α^*_{RI} > 0,05 tj. 5% => pH_0, tj. zadovoljen je uvjet da vrijedi nulta hipoteza o homogenosti varijanci uzoraka. U Tablici 37. prikazani su rezultati testiranja dvaju nezavisnih uzoraka. Postavljene su pomoćne hipoteze:

$pH_0 \ldots \bar{X}_{DA} - \bar{X}_{NE} = 0$

$pH_1 \ldots \bar{X}_{DA} - \bar{X}_{NE} \neq 0$

Na temelju empirijske signifikantnosti α^*_{RI}= 0,317 ≈ 31,7% > 0,05 tj. 5% => pH_0, donosi se zaključak da nema razlike u akademskim vještinama među studentima koji rade i koji ne rade.

Tablica 38. Korelacijska matrica radnog iskustva u mjesecima i akademskih vještina

		Radno iskustvo mjeseci	AKADEMSKE VJEŠTINE
Radno iskustvo mjeseci	Pearsonov koeficijent korelacije	1	,061
	Signifikantnost (2-tailed)		,307
	N	280	280
AKADEMSKE VJEŠTINE	Pearsonov koeficijent korelacije	,061	1
	Signifikantnost (2-tailed)	,307	
	N	280	364

Izvor: istraživanje autora N=364

Prema Tablici 38. korelacije može se zaključiti da korelacija između radnog iskustva u mjesecima i razvijenosti akademskih vještina iznosi 0,061 (r=0,061). Da bi se testirala značajnost izračunatog Pearsonovog koeficijenta korelacije postavljaju se pomoćne hipoteze:

$pH_0 \ldots r=0$

$pH_1 \ldots r \neq 0$

Prema rezultatima iz outputa može se vidjeti da je empirijska signifikantnost koeficijenta korelacije $\alpha^*=0,307 \approx 30,7\% > 0,05$ tj. $5\% \Rightarrow pH_0$, što znači da je $\alpha^* > 5\%$ i da je koeficijent korelacije između radnog iskustva iskazanog u mjesecima i razvijenosti životnih vještina kod studenata prvih godina studija nije statistički značajan uz signifikantnost testa od 5%. Dakle, povezanost nije utvrđena.

T-testom, Levene´s testom i Pearsonovim koeficijentom korelacije je dokazano da postoji razlika u razvijenosti akademskih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija, te se pomoćna hipoteza H 2a. djelomično prihvaća.

Hipoteza 2b. Postoji razlika u razvijenosti životnih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija.

Tablica 39. Prosječna ocjena životnih vještina s obzirom na spol

	Spol	N	Prosječna vrijednost	Standardna devijacija	Standardna greška aritmetičke sredine
ŽIVOTNE VJEŠTINE	M	113	3,592920	,5168097	,0486174
	Ž	251	3,454183	,5365934	,0338695

Izvor: istraživanje autora N=364

Studenti imaju veću prosječnu vrijednost u odnosu na studentice.

Razlika se testira T-testom za nezavisne uzorke.

Tablica 40. Rezultati testiranja razlike u životnim vještinama s obzirom na spol

		Levene's test homogenosti varijanci		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig.(2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
ŽIVOTNE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	,739	,391	2,308	362	,022	,1387371	,0601038	,0205406	,2569336
	Ako varijance nisu jednake			2,341	223,509	,020	,1387371	,0592519	,0219732	,2555010

Izvor: istraživanje autora N=364

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između spola kod studenata/ica prvih godina studija u pogledu razvijenosti menadžerskih vještina izračunat je t-test za nezavisne uzorke.
U Tablici 40. prikazani su rezultati testiranja dvaju nezavisnih uzoraka, te s obzirom da se prihvaća pomoćna hipoteza H_0 kod Levene's testa uzimamo u obzir rezultate u prvom retku. Postavljene su hipoteze:

$pH_0 \ldots \bar{X}_M - \bar{X}_Ž = 0$

$pH_1 \ldots \bar{X}_M - \bar{X}_Ž \neq 0$

Na temelju empirijske signifikantnosti α^*_{SPOL}= 0,022 ≈ 2,2% < 0,05 tj. 5% => pH_1, odnosno može se donijeti zaključak da postoji statistički značajna razlika, veća vrijednost utvrđena kod studenata.

Tablica 41. Korelacijska matrica dobi i životnih vještina

		Dob	ŽIVOTNE VJEŠTINE
Dob	Pearsonov koeficijent korelacije	1	,020
	Signifikantnost (2-tailed)		,710
	N	364	364
ŽIVOTNE VJEŠTINE	Pearsonov koeficijent korelacije	,020	1
	Signifikantnost (2-tailed)	,710	
	N	364	364

Izvor: istraživanje autora N=364

Prema Tablici 41. korelacije može se zaključiti da korelacija između dobi i razvijenosti životnih vještina iznosi 0,020 (r=0,020). Da bi se testirala značajnost izračunatog Pearsonovog koeficijenta korelacije postavljaju se pomoćne hipoteze:

pH_0…r=0

pH_1…r≠0

Prema rezultatima iz outputa može se vidjeti da je empirijska signifikantnost koeficijenta korelacije α*=0,710 ≈ 71% > 0,05 tj. 5% => pH_0 , što znači da je α* > 5% i da je koeficijent korelacije između spola i razvijenosti životnih vještina kod studenata prvih godina studija statistički nije statistički značajan uz signifikantnost testa od 5%.

Tablica 42. Prosječna ocjena životnih vještina s obzirom na radno iskustvo

	Radno iskustvo	N	Prosječna vrijednost	Standardna devijacija	Standardna greška aritmetičke sredine
ŽIVOTNE VJEŠTINE	Da	280	3,530714	,5273042	,0315125
	Ne	84	3,385714	,5428934	,0592345

Izvor: istraživanje autora N=364

Studenti koji imaju radnog iskustva imaju veće prosječne vrijednosti.

Razlika se testira T-testom za nezavisne uzorke.

Tablica 43. Rezultati testiranja razlike u životnim vještinama s obzirom na radno iskustvo

		Levene's test homogenosti varijance		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. 2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
ŽIVOTNE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	,010	,922	2,195	362	,029	,1450000	,0660481	,0151139	,2748861
	Ako varijance nisu jednake			2,161	133,449	,032	,1450000	,0670952	,0122924	,2777076

Izvor: istraživanje autora N=364

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između radnog iskustva kod studenata/ica prvih godina studija u pogledu razvijenosti životnih vještina izračunat je t-test za nezavisne uzorke.
Na temelju empirijske signifikantnost Levene's testa α^*_{RI}= 0,922 ≈ 92,2% što znači da je: α^*_{RI} > 0,05 tj. 5% => pH_1, tj. zadovoljen je uvjet da vrijedi nulta hipoteza o homogenosti varijanci uzoraka. U Tablici 43. prikazani su rezultati testiranja dvaju nezavisnih uzoraka. Postavljene su pomoćne hipoteze:

$pH_0 \ldots \bar{X}_{DA} - \bar{X}_{NE} = 0$

$pH_1 \ldots \bar{X}_{DA} - \bar{X}_{NE} \neq 0$

Na temelju empirijske signifikantnosti α^*_{RI}= 0,029 ≈ 2,9% < 0,05 tj. 5% => pH_1, odnosno donosi se zaključak da postoji razlika u životnim vještinama među studentima koji rade i koji ne rade.

Tablica 44. Korelacijska matrica radnog iskustva u mjesecima i životnih vještina

		Radno iskustvo mjeseci	ŽIVOTNE VJEŠTINE
Radno iskustvo mjeseci	Pearsonov koeficijent korelacije	1	,059
	Signifikantnost (2-tailed)		,326
	N	280	280
ŽIVOTNE VJEŠTINE	Pearsonov koeficijent korelacije	,059	1
	Signifikantnost (2-tailed)	,326	
	N	280	364

Izvor: istraživanje autora N=364

Prema Tablici 44. korelacije može se zaključiti da korelacija između radnog iskustva u mjesecima i razvijenosti životnih vještina iznosi 0,059 (r=0,059). Da bi se testirala značajnost izračunatog Pearsonovog koeficijenta korelacije postavljaju se pomoćne hipoteze:

pH_0…r=0

pH_1…r≠0

Prema rezultatima iz outputa može se vidjeti da je empirijska signifikantnost koeficijenta korelacije α*=0,326 ≈ 32,6% > 0,05 tj. 5% => pH_0, što znači da je α*> 5% i da je koeficijent korelacije između radnog iskustva iskazanog u mjesecima i razvijenosti životnih vještina kod studenata prvih godina studija nije statistički značajan uz signifikantnost testa od 5%. Dakle, povezanost nije utvrđena.

T-testom, Levene´s testom i Pearsonovim koeficijentom korelacije je dokazano da postoji razlika u razvijenosti životnih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija, te se pomoćna hipoteza H 2b. djelomično prihvaća..

Hipoteza 2c. Postoji razlika u razvijenosti menadžerskih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija.

Tablica 45. Prosječna ocjena menadžerskih vještina s obzirom na spol

	Spol	N	Prosječna vrijednost	Standardna devijacija	Standardna greška aritmetičke sredine
MENADŽERSKE VJEŠTINE	M	113	2,95575	,636484	,059875
	Ž	251	2,88845	,591190	,037316

Izvor: istraživanje autora N=364

Studenti imaju veću prosječnu vrijednost u odnosu na studentice.

Razlika se testira T-testom za nezavisne uzorke.

Tablica 46. Rezultati testiranja razlike u menadžerskim vještinama s obzirom na spol

		Levene's test homogenosti varijanci		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig.2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
MENADŽERSKE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	,393	,531	,981	362	,327	,067306	,068602	-,067602	,202214
	Ako varijance nisu jednake			,954	202,231	,341	,067306	,070551	-,071805	,206417

Izvor: istraživanje autora N=364

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između spola kod studenata/ica prvih godina studija u pogledu razvijenosti menadžerskih vještina izračunat je t-test za nezavisne uzorke.
U Tablici 46. prikazani su rezultati na temelju empirijske signifikantnost Levene's testa α^*_{RI}= 0,531 ≈ 53,1% što znači da je: $\alpha^*_{RI} > 0,05$ tj. 5% => pH_0, tj. zadovoljen je uvjet da vrijedi nulta hipoteza o homogenosti varijanci uzoraka. Postavljene su hipoteze:

$pH_0 \ldots \bar{X}_M - \bar{X}_Ž = 0$

$pH_1 \ldots \bar{X}_M - \bar{X}_Ž \neq 0$

Na temelju empirijske signifikantnosti α^*_{SPOL}= 0,327 ≈ 32,7% > 0,05 tj. 5% => pH_0, odnosno može se donijeti zaključak da ne postoji statistički značajna razlika, veća vrijednost utvrđena kod studenata.

Tablica 47. Korelacijska matrica spola i menadžerskih vještina

		Dob	MENADŽERSKE VJEŠTINE
Dob	Pearsonov koeficijent korelacije	1	,063
	Signifikantnost (2-tailed)		,227
	N	364	364
MENADŽERSKE VJEŠTINE	Pearsonov koeficijent korelacije	,063	1
	Signifikantnost (2-tailed)	,227	
	N	364	364

Izvor: istraživanje autora N=364

Prema Tablici 47. korelacije može se zaključiti da korelacija između dobi i razvijenosti menadžerskih vještina iznosi 0,063 (r=0,063). Da bi se testirala značajnost izračunatog Pearsonovog koeficijenta korelacije postavljaju se pomoćne hipoteze:

pH_0…r=0

pH_1…r≠0

Prema rezultatima iz outputa može se vidjeti da je empirijska signifikantnost koeficijenta korelacije α*=0,227 ≈ 22,7% > 0,05 => pH_0 , što znači da je α* > 5% i da je koeficijent korelacije između spola i razvijenosti životnih vještina kod studenata prvih godina studija nije statistički značajan uz signifikantnost testa od 5%.

Tablica 48. Prosječna ocjena menadžerskih vještina s obzirom na radno iskustvo

	Radno iskustvo	N	Prosječna vrijednost	Standardna devijacija	Standardna greška aritmetičke sredine
MENADŽERSKE VJEŠTINE	DA	280	2,94554	,590150	,035268
	NE	84	2,78869	,643250	,070184

Izvor: istraživanje autora N=364

Studenti koji imaju radnog iskustva imaju veće prosječne vrijednosti.

Razlika se testira T-testom za nezavisne uzorke.

Tablica 49. Rezultati testiranja razlike u menadžerskim vještinama s obzirom radno iskustvo

		Levene's test homogenosti varijance		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. 2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
MENADŽERSKE VJEŠTINE	Ako su varijance jednake	,639	,425	2,092	362	,037	,156845	,074983	,009389	,304302
	Ako varijance nisu jednake			1,997	127,786	,048	,156845	,078547	,001423	,312267

Izvor: istraživanje autora N=364

Kako bi se utvrdilo postoji li razlika između radnog iskustva kod studenata/ica prvih godina studija u pogledu razvijenosti menadžerskih vještina izračunat je t-test za nezavisne uzorke. Na temelju empirijske signifikantnost Levene's testa α^*_{RI}= 0,425 ≈ 42,50 što znači da je: α^*_{RI} > 0,05 tj. 5% => pH_0, tj. zadovoljen je uvjet da vrijedi nulta hipoteza o homogenosti varijanci uzoraka. U Tablici 49. prikazani su rezultati testiranja dvaju nezavisnih uzoraka. Postavljene su pomoćne hipoteze:

$pH_0 \ldots \bar{X}_{DA} - \bar{X}_{NE} = 0$

$pH_1 \ldots \bar{X}_{DA} - \bar{X}_{NE} \neq 0$

Na temelju empirijske signifikantnosti α^*_{RI}= 0,037 ≈ 3,70 < 0,05 tj. 5% => pH_1, odnosno donosi se zaključak da postoji razlika u životnim vještinama među studentima koji rade i koji ne rade.

Tablica 50. Korelacijska matrica radnog iskustva u mjesecima i menadžerskih vještina

		Radno iskustvo mjeseci	MENADŽERSKE VJEŠTINE
Radno iskustvo mjeseci	Pearsonov koeficijent korelacije	1	,011
	Signifikantnost (2-tailed)		,850
	N	280	280
MENADŽERSKE VJEŠTINE	Pearsonov koeficijent korelacije	,011	1
	Signifikantnost (2-tailed)	,850	
	N	280	364

Izvor: istraživanje autora N=364

Prema Tablici 50. korelacije može se zaključiti da korelacija između radnog iskustva u mjesecima i razvijenosti menadžerskih vještina iznosi 0,011 (r=0,011). Da bi se testirala značajnost izračunatog Pearsonovog koeficijenta korelacije postavljaju se pomoćne hipoteze:

$pH_0 \ldots r=0$

$pH_1 \ldots r \neq 0$

Prema rezultatima iz outputa može se vidjeti da je empirijska signifikantnost koeficijenta korelacije $\alpha^*=0{,}850 \approx 85\% > 0{,}05$ tj. $5\% \Rightarrow pH_0$, što znači da je $\alpha^* > 5\%$ i da je koeficijent korelacije između radnog iskustva iskazanog u mjesecima i razvijenosti menadžerskih vještina kod studenata prvih godina studija nije statistički značajan uz signifikantnost testa od 5%. Dakle, povezanost nije utvrđena.

T-testom, Levene´s testom i Pearsonovim koeficijentom korelacije je dokazano da postoji razlika u razvijenosti menadžerskih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija, te se pomoćna hipoteza H 2c. djelomično prihvaća.

Slijedom rezultata provedenog istraživanja može se donijeti zaključak da pomoćna hipoteza H 2a. kojom se pretpostavlja da postoji razlika u razvijenosti akademskih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija; pomoćna hipoteza H 2b. kojom se pretpostavlja da postoji razlika u razvijenosti životnih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija; te pomoćna hipoteza H 2c. kojom se pretpostavlja da postoji razlika u razvijenosti menadžerskih vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija djelomično prihvaćaju.

Nakon provedenog testiranja utvrđeno je da postoji razlika u razvijenosti vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija, te se hipoteza H2 djelomično prihvaća.

5. ZAKLJUČAK

Tijekom upisa na studij, odnosno obrazovanja, potrebno je da student ima razvijene osnovne vještine. To su općenito čitanje, pisanje, razumijevanje pročitanog, komunikacija i drugo. Neke vještine čovjek ima samim rođenjem, a većinom ih stječe i uvježbava socijalizacijom u obitelji, vrtiću, školi itd. Danas je vještine potrebno prilagođavati i razvijati u skladu sa zahtjevima okoline. Nedostatak određenih vještina može dovesti do brojnih poteškoća prilikom obrazovanja, zapošljavanja i općenito životnih aktivnosti. Stjecanje i razvoj novih vještine ovisi o obujmu prethodno naučenih i usvojenih vještina. Glavni cilj razvijanja vještina kod studenata je usvajanje gradiva, odnosno uspješno završavanje studija te osposobljavanje studenata za zapošljavanje, tj. samozapošljavanje.

Vještine studenata mogu se klasificirati u tri kategorije: akademske, životne te menadžerske vještine. Sve navedene vještine uključuju široki spektar vještina koje se mogu uočiti kod studenata/ica. Vještine su promatrane s obzirom na određene demografske karakteristike, odnosno u ovom radu prema spolu, dobi, vrsti studija i radnom iskustvu.

U ovom radu provedeno je istraživanje na uzorku od 364 studenata/ica kako bi se utvrdilo postoji li povezanost i razlika između vještina studenata/ica prvih godina studija na Ekonomskom fakultetu u Splitu, te mijenja li se ta povezanost ovisno o demografskim karakteristikama. Cilj istraživanja, bio je utvrditi koliko su razvijene vještine kod studenata prvih godina studija, s obzirom na demografske karakteristike. U istraživanju su postavljene dvije glavne hipoteze i tri pomoćne, na temelju kojih je donesen zaključak.

Na temelju rezultata istraživanja, hipoteza H1 je prihvaćena, odnosno donosi se zaključak da postoji razlika između studenata prvih godina studija u pogledu razvijenosti akademskih, životnih i menadžerskih vještina. Kod svih navedenih vještina, utvrđena je veća razvijenost kod studenata/ica preddiplomskog sveučilišnog studija u odnosu na stručni studij.

Hipoteza H2, koja ispituje postojanje razlika u razvijenosti vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija pomoću tri pomoćne hipoteze.

Pomoćnom hipotezom H2a. testirajući razlike u akademskim vještinama, utvrđeno je da studentice imaju višu razinu akademskih vještina u odnosu na studente. Povezanost između dobi studenata i razine razvijenosti akademskih vještina nije utvrđena. Nadalje, testiranjem

razlika u akademskim vještinama s obzirom na radno iskustvo također nije utvrđena. Slijedom utvrđenih razlika može se donijeti zaključak da se hipoteza H2a. djelomično prihvaća.

Pomoćnom hipotezom H2b. testirajući razlike u životnim vještinama utvrđeno je da studenti imaju višu razinu životnih vještina u odnosu na studentice, dok povezanost između razine životnih vještina i dobi nije statistički značajna. Statistički značajna viša razina životnih vještina kod studenata koji imaju radno iskustvo. Slijedom utvrđenih razlika može se donijeti zaključak da se hipoteza H2b. djelomično prihvaća kao istinita.

Pomoćnom hipotezom H2c. testiranjem razlika u menadžerskim vještinama prema spolu studenata nije utvrđena značajna statistička razlika, kao ni povezanost između dobi studenata i razvijenosti menadžerskih vještina. Studenti koji imaju radnog iskustva imaju veću razinu razvijenosti menadžerskih vještina. Slijedom utvrđenih razlika može se donijeti zaključak da se hipoteza H2c. djelomično prihvaća.

Pomoću pomoćne hipoteze može se donijeti zaključak da se hipoteza H2 kojom se pretpostavlja da postoji razlika u razvijenosti vještina s obzirom na demografska obilježja među studentima prvih godina studija, prihvaća kao djelomično istinita.

Svrha istraživanja bila je utvrditi u kojoj mjeri su razvijene vještine kod studenata/ica s obzirom na demografske karakteristike. Analizom prikupljenog anketnog uzorka, odnosno 364 studenta/ice utvrđeno je da postoji razlika između razvijenosti vještina kod studenat/ica s obzirom na demografske karakteristike.

S obzirom da vještine studenata dosad nisu istraživane u ovom smjeru ovo istraživanje pruža informacije studentima, profesorima, učiteljima te svima drugima koji mogu analizirati i utjecati na vještine studenata. Posebno studenti mogu raditi na vještinama koje su manje razvijene. Na temelju ovoga istraživanja članovi akademske zajednice mogu bazirati svoja buduća istraživanja. Moguće je, primjerice istražiti utjecaj nedostatka određene vještine kod studenta na završetak studija ili promatranje ove teme na različitim godinama studija. Zbog svega navedenoga, ova će tema u domaćoj literaturi biti prisutnija.

SAŽETAK

Kako bi studenti uspješno savladali gradivo i završili studij, potrebna su im određena znanja i vještine koje će konstantno razvijat kao nužan uvjet za uspjeh. Vještine koje se promatraju kod studenata klasificirane su u tri grupe: akademske, životne i menadžerske vještine. Svaka grupu čine brojne vještine. U ovom istraživanju vještine studenata identificirane su demografske karakteristike koje utječu na razvoj vještina odnosno spol, dob, vrsta studija i upis te radno iskustvo. Cilj istraživanja prikazanog u ovom radu bio je ustanoviti postoji li povezanost i razlika između razvijenosti vještina kod studenata s obzirom na demografske karakteristike. Ispitivanje provedeno na uzorku od 364 studenata Ekonomskog fakulteta u Splitu djelomično je potvrdilo postojanje svake od navedenih veza.

Ključne riječi: vještine, menadžerske vještine, životne vještine, akademske vještine, demografske karakteristike

SUMMARY

In order for the students to successfully master the degree and complete their studies, they need certain knowledge and skills that will constantly develop as a necessary condition for success. Skills monitored by students are classified into three groups: academic, life and managerial skills. Each group has many skills. In this research student skills have identified demographic characteristics that affect the development of skills respectively sex, age, type of study and enrollment and work experience. The aim of the research presented in this paper was to determine whether there is a correlation between the differences between the skills development of students with regard to demographic characteristics. The survey conducted on a sample of 364 students at the Faculty of Economics in Split partially confirmed the existence of each of these links.

Keywords: skills, management skills, life skills, academic skills, demographic characteristics

LITERATURA

Knjige:

1. Ambašić, L. (2000): Psihološke krizne intervencije: psihološka pravna pomoć nakon kriznih događaja, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb
2. Anić, V. (2003): Veliki rječnik hrvatskog jezika, Novi Liber, Zagreb
3. Bahtijarević – Šiber, F. (2014): Strateški menadžment ljudskih potencijala, Školska knjiga d.o.o., Zagreb
4. Bahtijarević – Šiber, F., Sikavica, P. (2001): Leksikon menadžmenta, Masmedia, Zagreb
5. Bahtijarević Šiber, F., Sikavica, P., Pološki Vokić, N. (2008): Suvremeni menadžment, Školska knjiga d.o.o., Zagreb
6. Bahtijarević Šiber, F., Sikavica, P., Pološki Vokić, N. (2008): Temelji menadžmenta, Školska knjiga d.o.o., Zagreb
7. Breznik, D. (1977): Demografija: analiza, metodi i modeli, Centar za demografska istraživanja, Beograd
8. Buble, M. (2009): Menadžment, Sveučilište u Splitu Ekonomski fakultet, Split
9. Buble, M. (2010): Menadžerske vještine, Sinergija, Zagreb
10. Buble, M. (2013): Osnove menadžmenta, Sinergija, Zagreb
11. Bujušić, G. (2005): Dijete i kriza, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb
12. Bujušić, G. (2005): Dijete i kriza, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb
13. Bušelić, V. (2012): Menadžerske „soft skills“ vještine, Tehničko veleučilište u Zagrebu, Zagreb
14. Drucker, P. (2005): Najvažnije o menadžmentu, M.E.P. Consult, Zagreb
15. Dulčić, Ž., Vrdoljak I. (2007): Stilovi vodstva hotelskih menadžera Dubrovačko-neretvanske županije, Ekonomski pregled, 58 (11)
16. Fox, R. (2006): Poslovna komunikacija, 2. dopunjeno izdanje, Hrvatska Sveučilišna naklada, Pučko otvoreno učilište, Zagreb

17. Han, S. (1961): Epistemološki pristup organizacionim naukama, Direktor, 11 – 12
18. Hellriegel, D., Slocum, W. J. Jr. (1988): Managment, 5th edition, Addison – Wesley Publishing Company
19. Hrvatska opća enciklopedija, svezak 11, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2009
20. Ivancevich, J., Konopaske, R., Matteson, M. (2005): Organizational Behavior and Management, McGraw Hill, Boston
21. Juhar Tomašević, B. (2012): Komunikacijske vještine, Algebra d.o.o., Zagreb
22. Kuvač-Levačić, K. (2013): Razvoj i vrste čitanja, tipologija čitatelja s obzirom na čitanje »neknjiževnih« tekstova, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb
23. Lamza-Maronić, M., Glavaš, J. (2008): Poslovno komuniciranje, Studio HS Internet, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek
24. Marušić, S. (2006): Upravljanje ljudskim potencijalima, Adeco, Zagreb
25. Reeve, J. (2010): Razumijevanje motivacije i emocija, Naklada Slap, Zagreb
26. Robbins, P. S., Judge, A. T. (2009): Organizacijsko ponašanje, 12. izdanje, Mate d.o.o., Zagreb
27. Robbins, S.P., Coulter, M. (2005): Managment, 8th ed., Upper Saddle River, Pearson Prentice Hall
28. Srića, V. (2003): Biblija modernog vođe, Znanje d.d., Zagreb
29. Vesić, D. (2010): Uloga menadžmenta u motivaciji zaposlenih, Mađunarodna naučna konferencija "Menadžment 2010", Kruševac
30. Vitezić, N. (1993): Interna kontrola i revizija u funkciji managmenta, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Rijeka, Rijeka
31. Weihrich, H., Koontz, H. (1994): Menadžment, Mate, Zagreb
32. Zarevski, P. (1995): Psihologija pamćenja i učenja, Naklada Slap, Jastrebarsko
33. Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, IQ Plus d.o.o., Rijeka

Članci i internet izvori:

1. Claessens, B. J. C., van Eerde, W., Rutte, C. G., Roe, R. A. (2007): A review of the time management literature, Personnel Review, str. 255. – 276., dostupno na: https://sci-hub.tw/https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/00483480710726136, pristupljeno: 27.08.2018
2. Cuculić, A. (2006): Stres i burn out sindrom kod djelatnika penalnih institucija, str. 61. – 78., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/99064, pristupljeno: 10.05.2018
3. Derek H., O. (2012): Usage of „Sex“ and „Gardner“, str. 271., dostupno na: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03632415.2012.687265#.VA2i3sJ_uQA, pristupljeno: 15.05.2018
4. Francis-Smythe, J. A., Robertson, I. T. (1999): On the relationship between time management and time estimation, British Journal of Psychology, str. 333. - 346., dostupno na: https://doi.org/10.1348/000712699161459, pristupljeno: 27.08.2018
5. Harung, H. S. (1998): Improved time management through human development, achieving most with least expenditure of time, Journal of Managerial Psychology, str. 406. - 428., dostupno na: https://doi.org/10.1108/02683949810219909, pristupljeno: 15.07.2018
6. http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=14510, pristupljeno: 26.02.2018.
7. http://www.paggu.com/getting-into-roots/what-is-the-definition-of-development/, pristupljeno: 05.03.2018.
8. http://www.ssc.uniri.hr/files/Aktivno_sluanje.pdf, pristupljeno: 03.04.2018
9. http://www.ssc.uniri.hr/files/Asertivnost.pdf, pristupljeno: 04.05.2018
10. http://www.ssc.uniri.hr/files/Organizacija_vremena(2).pdf, pristupljeno: 03.05.2018
11. http://www.unizg.hr/studiji-i-studiranje/podrska-studentima/centar-za-savjetovanje-i-podrsku-studentima/razvoj-akademskih-i-zivotnih-vjestina/, pristupljeno: 27.02.2018
12. http://www.who.int/gender-equity-rights/en/, pristupljeno: 18.05.2018
13. https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/visoko-obrazovanje/sveucilisni-i-ili-strucni-studij/229, pristupljeno 15.07.2018
14. https://hbr.org/1974/09/skills-of-an-effective-administrator, pristupljeno: 08.05.2018

15. https://mzo.hr/hr/vrste-studija, pristupljeno: 01.07.2018

16. Jurković, Z.: Važnost komunikacije u funkcioniranju organizacije, str. 387. – 400., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/file/139713, pristupljeno: 07.05.2018

17. Lajtaman, Z. (1010): Važnost planiranja i kontroliranja, str. 1. – 7., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/file/99079, pristupljeno: 09.05.2018

18. Maksimović, I. (2008): Akademske vještine, dostupno na: http://www.unizg.hr/studiji-i-studiranje/podrska-studentima/centar-za-savjetovanje-i-podrsku-studentima/razvoj-akademskih-i-zivotnih-vjestina/, pristupljeno: 27.02.2018.

19. Marušić S., Pavletić Z., Ptiček R.: Razvoj komunikacijskih vještina, str. 5., dostupno na: http://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/RAZVOJ_KOMUNIKACIJSKIH_VJESTINA_-_PRIRUCNIK_TEORIJSKI_MODUL.pdf, pristupljeno: 03.04.2018

20. Pavkov, M., Živčić M. (2013): Značenje pojmova i uloga kompetencija i vještina u obrazovanju odraslih u kontekstu stjecanja stručnosti i razvoja osobnosti, str. 61. – 28., dostupno na: http://www.as.edu.rs/pdf/articles/333, pristupljeno: 30.03.2018

21. Peeters, M. A. G., Rutte, C. G. (2005): Time Management Behavior as a Moderator for the Job Demand-Control Interaction, Journal of Occupational Health Psychology, str. 64. - 75., dostupno na: http://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F1076-8998.10.1.64, pristupljeno: 27.08.2018

22. Vulić – Prtorić, A. (1997): Koncept suočavanja sa stresom kod djece i adolescenata i načini njegova mjerenja, str. 135. -136., dostupno na: http://www.unizd.hr/Portals/12/Nastavnici/Anita%20Vuli%C4%87-Prtori%C4%87/Znanstveni%20radovi/111.%20Suo%C4%8Davanje.pdf, pristupljeno: 11.05.2018

23. Žižak, A. (2003): Konceptualni aspekti učenja socijalnih vještina, str. 107. -115., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/file/145737, pristupljeno: 03.05.2018

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prikaz ispitanika prema spolu 39
Tablica 2. Prikaz ispitanika prema dobi 40
Tablica 3. Prikaz ispitanika prema studijskom programu 41
Tablica 4. Prikaz ispitanika prema radnom iskustvu 42
Tablica 5. Prikaz ispitanika koji imaju radno iskustvo iskazan u mjesecima 43
Tablica 6. Na predavanjima sam skoncentriran/a i slušam profesore. 48
Tablica 7. Na predavanjima vodim bilješke koje koristim kada učim kao dodatne smjernice. 48
Tablica 8. Kada učim motivacija mi je stjecanje znanja, a ne ocjena. 49
Tablica 9. Brzo pamtim i gradivo učim sa razumijevanjem. 49
Tablica 10. Za ispite/kolokvije učim redovito. 50
Tablica 11. Bolje rezultate postižem timskim radom i kooperativnim učenjem. 50
Tablica 12. Brzo povezujem gradivo te ga primjenjujem u praksi. 51
Tablica 13. Prilikom pripreme i polaganja ispita osjećam napetost, tjeskobu i osjećaj bespomoćnosti u vrijeme ispitnog roka i zabrinutost oko eventualnog negativnog ishoda nakon ispita. 51
Tablica 14. U učenju, pa i svim drugim aktivnostima unaprijed organiziram svoje vrijeme i bilježim što tijekom dana trebam napraviti. 52
Tablica 15. Na pristojan i odlučan način govorim što mislim, bez očekivanja da će uvijek biti po mom. 52
Tablica 16. Prilikom upoznavanja s novim ljudima važno mi je ostaviti dobar prvi dojam jer on ima snažan utjecaj na daljnji odnos. 53
Tablica 17. Komunikativna sam osoba, prilikom razgovora nastojim zainteresirati sugovornike za ono što govorim. 53
Tablica 18. Prije usmenog/pismenog ispita uspješno upravljam stresom. 54
Tablica 19. Kao vođa tima prilikom rasprava iznosim kritičko mišljenje, nastojim riješiti nastale probleme te se za njih smatram odgovornim. 54
Tablica 20. U timskom radu ukoliko dođe do problema sagledavam širu sliku, donosim odluke i rješavam probleme. 55
Tablica 21. Kada radim u timu motiviram ljude na rad, te sam osoba u koju svi imaju povjerenje. 55

Tablica 22. Prilikom izvršavanja određenih zadataka koristim se prethodnim iskustvima, provjeravam detalje i poštujem rokove. 56
Tablice 23. U slučaju problema u timu brzo oblikujem efikasno rješenje. 56
Tablica 24. Prilikom planiranja timskog rada ja sam osoba koja određuje glavne smjernice. 57
Tablica 25. U timu sam osoba koja dijeli zadatke članovima tima i organizira rad tima. 57
Tablica 26. U timu sam osoba koja kontrolira rad ostalih članova i obavljanje zadatka. 58
Tablica 27. U timu se vidim kao vođa. 58
Tablica 28. Deskriptivna statistika akademskih vještina..... 45
Tablica 29. Deskriptivna statistika životnih vještina..... 46
Tablica 30. Deskriptivna statistika menadžerskih vještina 47
Tablica 31. Prosječne vrijednosti akademskih, životnih i menadžerskih vještina 59
Tablica 32. Rezultati testiranja razlike u vještinama s obzirom na studijski program..... 60
Tablica 33. Prosječna ocjena akademskih vještina s obzirom na spol 61
Tablica 34. Rezultati testiranja razlike u akademskim vještinama s obzirom na spol 62
Tablica 35. Korelacijska matrica dobi i akademskih vještina 62
Tablica 36. Prosječna ocjena akademskih vještina s obzirom na radno iskustvo 63
Tablica 37. Rezultati testiranja razlike u akademskim vještinama s obzirom na radno iskustvo 64
Tablica 38. Korelacijska matrica radnog iskustva u mjesecima i akademskih vještina..... 65
Tablica 39. Prosječna ocjena životnih vještina s obzirom na spol 66
Tablica 40. Rezultati testiranja razlike u životnim vještinama s obzirom na spol 66
Tablica 41. Korelacijska matrica dobi i životnih vještina 67
Tablica 42. Prosječna ocjena životnih vještina s obzirom na radno iskustvo 68
Tablica 43. Rezultati testiranja razlike u životnim vještinama s obzirom na radno iskustvo .. 68
Tablica 44. Korelacijska matrica radnog iskustva u mjesecima i životnih vještina..... 69
Tablica 45. Prosječna ocjena menadžerskih vještina s obzirom na spol 70
Tablica 46. Rezultati testiranja razlike u menadžerskim vještinama s obzirom na spol 70
Tablica 47. Korelacijska matrica spola i menadžerskih vještina..... 71
Tablica 48. Prosječna ocjena menadžerskih vještina s obzirom na radno iskustvo 71
Tablica 49. Rezultati testiranja razlike u menadžerskim vještinama s obzirom radno iskustvo 72
Tablica 50. Korelacijska matrica radnog iskustva u mjesecima i menadžerskih vještina..... 73

POPIS SLIKA

Slika 1. Maslowljeva hijerarhija organizacija potreba 14
Slika 2. Podjela menadžerskih vještina 27

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Prikaz ispitanika prema spolu 39
Grafikon 2. Prikaz ispitanika prema dobi 40
Grafikon 3. Prikaz ispitanika prema studijskom programu 41
Grafikon 4. Prikaz ispitanika prema radnom iskustvu 42
Grafikon 5. Prikaz ispitanika koji imaju radno iskustvo iskazano u mjesecima 43

ANKETNI UPITNIK

Dragi studenti,

Ovo istraživanje provodi se za potrebe izrade diplomskog rada naziva „Razvijenost vještina studenata prvih godina studija s obzirom na njihove individualne karakteristike". Podatci dobiveni ovim istraživanjem biti će korišteni isključivo za potrebe izrade diplomskog rada i prikazani u agregiranoj formi bez objave podataka o sudionicima ankete. Upitnik je strukturiran tako da se na sva pitanja može relativno brzo odgovoriti. Molimo Vas da iskreno odgovorite na pitanje u anketnom upitniku. Unaprijed se zahvaljujemo na izdvojenom vremenu.

1. Označite Vaš spol:
   - Muško
   - Žensko

2. Molimo Vas upišite koliko imate godina: ___

Na početku molimo Vas odgovore na neka osnovna pitanja o Vama i Vašoj dosadašnjoj obrazovnoj i radnoj karijeri te psihološkim karakteristikama.

3. Koji studijski program pohađate:
   a. Preddiplomski sveučilišni studij
   b. Stručni studij

4. Imate li radnog iskustva?
   a. Da
   b. Ne

4a. Ukoliko je odgovor „da" u prethodnom pitanju upišite koliko dugo:_____

5. Smatram se osobom koja je:
   a. entuzijastična, društvena i lako ostvaruje interakciju s okolinom.
   b. sramežljiva, suzdržana, manje opuštena i manje aktivna u društvu.

6. Kod obavljanja određenih zadataka u većini slučajeva:
   a. pripisujem uspjeh ili neuspjeh vlastitim naporima i sposobnostima.
   b. pripisujem uspjeh ili neuspjeh vanjskim okolnostima, djelovanju drugih ljudi tj. događajima koji su izvan moje kontrole.

7. Smatram se osobom koja:
   a. je često spremna riskirati.
   b. preferira igrati na sigurno.

8. Naknadnim razmišljanjem o donesenim odlukama, u većini slučajeva:

a. Ne žalite zbog donesenih odluka
b. Žalite zbog donesenih odluka

9. Prilikom izvršavanja nekog zadatka:
    a. Ulažete mnogo vremena i napora kako bi uspješno izvršili zadatak
    b. Bitno Vam je što prije izvršiti zadatak, bez prevelikog truda

Molimo Vas da na sljedeća pitanja odgovorite na način da zaokružite koliko se slažete s tvrdnjama u nastavku: 1 – uopće se ne slažem; 2 – uglavnom se ne slažem; 3 – niti se slažem, niti se ne slažem; 4 – uglavnom se slažem; 5 – potpuno se slažem.

Na predavanjima sam skoncentriran/a i slušam profesore.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Na predavanjima vodim bilješke koje koristim kao dodatne smjernice kada učim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Kada učim motivacija mi je stjecanje znanja, a ne ocjena.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Brzo pamtim i gradivo učim sa razumijevanjem.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Za ispite/kolokvije učim redovito.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Bolje rezultate postižem timskim radom i kooperativnim učenjem.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Brzo povezujem gradivo te ga primjenjujem u praksi.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Prilikom pripreme i polaganja ispita osjećam napetost, tjeskobu i osjećaj bespomoćnosti u vrijeme ispitnog roka i zabrinutost oko eventualnog negativnog ishoda nakon ispita.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
U učenju, pa i svim drugim aktivnostima unaprijed organiziram svoje vrijeme i bilježim što tijekom dana trebam napraviti.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Na pristojan i odlučan način govorim što mislim, bez očekivanja da će uvijek biti po mom.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

Prilikom upoznavanja s novim ljudima važno mi je ostaviti dobar prvi dojam jer on ima snažan utjecaj na daljnji odnos.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Komunikativna sam osoba, prilikom razgovora nastojim zainteresirati sugovornike za ono što govorim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Prije usmenog/pismenog ispita uspješno kontroliram stres koji se javlja.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Kao vođa tima prilikom rasprava iznosim kritičko mišljenje, nastojim riješiti nastale probleme te se za njih smatram odgovornim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
U timskom radu ukoliko dođe do problema sagledavam širu sliku, donosim odluke i rješavam probleme.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Kada radim u timu motiviram ljude na rad, te sam osoba u koju svi imaju povjerenje.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Prilikom izvršavanja određenih zadataka koristim se prethodnim iskustvima, provjeravam detalje i poštujem rokove.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
U slučaju problema u timu brzo oblikujem efikasno rješenje.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Prilikom planiranja timskog rada ja sam osoba koja određuje glavne smjernice.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
U timu sam osoba koja dijeli zadatke članovima tima i organizira rad tima.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
U timu sam osoba koja kontrolira rad ostalih članova i obavljanje zadataka.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
U timu se vidim kao vođa.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

Zahvaljujemo Vam na sudjelovanju u istraživanju!